

SVERIGES DOMSTOLAR

Nytt från Europadomstolen 5/10

Redaktör: F.d. kammarrättsrådet Margaretha Ericsson

Kontaktperson på

Sveriges domstolar: John S. Panofsky, Förvaltningsrätten i Göteborg

INNEHÅLL

Månadens nyhetsblad innehåller i huvudsak uppgifter om och referat av ett urval av domar som meddelats under tiden den 20 april - den 6 maj 2010. Beslut i fråga om admissibility kan ha meddelats före den angivna perioden. Beträffande principer för det subjektiva urvalet, se nyhetsbladets "startsida" under "Vägledande avgöranden" som Du hittar under rubriken "Genvägar" på Sveriges domstolars webbsida, www.domstol.se. I månadens nummer har även medverkat Mattias Henriksson, jurist på Domstolsverkets juridiska enhet.

REGISTER

På Sveriges domstolars webbsida finns också ett register över domar som har refererats i tidigare nyhetsblad, från och med nr 1/01. Registret består av en Excel-fil som öppnas i ett nytt fönster och består av sju olika kolumner. Registret kan sorteras efter bl.a. part, svarandestat eller avgörandedag.

På webbsidan finns vidare en "lathund" med anvisningar om hur man lättast hittar och sorterar eller söker i registret. Gå in på www.domstol.se och gå vidare till Ladda ner och beställ och klicka på Nytt från Europadomstolen. Där finner du en beskrivning med tydliga exempel på hur du går till väga för att hitta i registret till Nytt från Europadomstolen.

UPPLYSNING

Nyhetsbladet kommer även i fortsättningen att publiceras som en pdf-fil. Det innebär att det inte längre kommer att finnas länkar från innehållsförteckningen direkt till de olika referaten. Ett enkelt sätt att hitta direkt till det referat man vill läsa är att markera namnet på den klagande i målet och sedan klicka på "Redigera" och vidare på "Sök" samt på "Sök nästa". Man kan naturligtvis också via "Redigera" gå till "Sök" och skriva in hela eller del av namnet på den klagande och sedan klicka på "Sök nästa".

FÖRTECKNING ÖVER DOMAR I DETTA NUMMER

EUROPADOMSTOLENS DOMAR

Domar mot andra länder

Villa mot Italien, 2010-04-20

Dröjsmål med att avsluta en tillsynsätgård, som inledningsvis varit berättigad och som innebar att den enskildes rörelsefrihet begränsades, medförde en kränkning av artikel 2 i protokoll nr 4.

C.B. mot Rumänien, 2010-04-20

En man som anklagades för en illvillig anmälan av en polisman tvångsintogs på psykiatriskt sjukhus för utredning. Intagningen var olaglig och därmed kränktes artikel 5.1 e). När det inte skedde någon prövning av frihetsberövandets laglighet kränktes även artikel 5.4.

Laska och Lika mot Albanien, 2010-04-20

Vid en identifieringsparad med anledning av ett rån, utan närvaro av advokat, bar de klagande blå-vita rånarluvor, liknande dem som använts av rånarna, medan de andra deltagarna i paraden bar svarta rånarluvor. Förfarandet ansågs inte förenligt med artikel 6.1.

Slyusarev mot Ryssland, 2010-04-20

När en häktad man främtogs sina skadade glasögon och sedan fick vänta fem månader på att återfå dem och ytterligare två månader på att få nya glasögon innebar detta en förnedrande behandling och det skedde därför en kränkning av artikel 3.

Fatullayev mot Azerbajdzjan, 2010-04-22

Informationsfriheten omfattar även spridande av kränkande, chockerande eller störande information. Fängelsestraff för publiceringsbrott kan endast i undantagsfall vara motiverat, exempelvis när andra grundläggande rättigheter allvarligt kränks. Så har inte ansetts vara fallet i målet och det har därför skett två kränkningar av artikel 10. Även kränkningar av artikel 6.1 och 6.2.

Macready mot Tjeckien, 2010-04-22

En ett och ett halvt år gammal pojke fördes bort av sin mor utan faderns medgivande. Under tiden som fadern försökte att i tjeckiska domstolar få ett beslut om att sonen skulle återföras till sitt hemland, USA, fick han endast sporadiska kontakter med sonen. Myndigheternas underlåtenhet att säkerställa respekten för mannens familjeliv medförde en kränkning av artikel 8.

Stefanou mot Grekland, 2010-04-22

När skador som konstaterats på en sextonårig pojke av romskt ursprung inte kunde förklaras av föregående slagsmål utan hade orsakats av att han misshandlats av polisen, skedde en kränkning av artikel 3.

Chesne mot Frankrike, 2010-04-22

Även om det i princip inte föreligger hinder för att en domare deltar i ett beslut om häktning före rättegången och därefter även i själva brottmålet, medförde de skäl som lämnats för de tidigare besluten att den klagandes farhågor om två domares opartiskhet var berättigade och det skedde därför en kränkning av artikel 6.1

Vödur Ólafsson mot Island, 2010-04-27

Lag om skyldighet att betala en s.k. industriavgift till en organisation för främjande av isländsk industri, där den klagande inte var eller önskade vara medlem, upprätthöll inte en rimlig jämvikt mellan de i målet motstående intressena och det skedde därför en kränkning av den klagandes rätt till föreningsfrihet enligt artikel 11.

Brunet Lecomte och Lyon Mag mot Frankrike, 2010-05-06

Uttalanden i en artikel om islamistiska nätverk i Lyon borde bedömas även i sitt sammanhang – artikeln hade publicerats kort efter den 11 september 2001 – och intresset av att få förmedla resp. ta emot information om ett ämne av allmänt intresse tog över den enskildes behov av skydd för sitt rykte. Fällande domar för förtal medförde därför att det skett en kränkning av artikel 10.

Domar och beslut i Grand Chamber

Tanase mot Moldavien, 2010-04-27

Lagstiftning, som tillät dubbla medborgarskap men som för att säkerställa parlamentsledamöternas lojalitet mot staten förbjöd personer med dubbla medborgarskap att sitta som ledamöter i parlamentet, var oproportionerlig och kränkte artikel 3 i protokoll nr 1.

SVENSKA DOMAR

Allmänna domstolar

Solna tingsrätts slutliga beslut den 14 april 2010 i mål B 8288-09 i fråga om förbudet i artikel 4 i protokoll nr 7 mot dubbla förfaranden i brottmål. – Tingsrätten går emot den bedömning av Högsta domstolen som redovisades i nr 4/10.

Förvaltningsdomstolar

Kammarrättens i Jönköping beslut den 29 april 2010 i mål 506-10 i fråga om överklagandeförbud avseende beslut om återetableringsstöd. – Kammarrätten finner att förbudet strider mot artikel 6.1 i Europakonventionen.

ALLMÄNT

Europarådets parlamentariska församling utsåg den 27 april en ny domare för Ukraina. Således valdes **Ganna Yudkivska** till domare i Europadomstolen för en period av sex år. När protokoll nr 14 träder i kraft den 1 juni 2010 kommer perioden automatiskt att förlängas till nio år. Den nya domaren har bl.a. varit rådgivare till Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter, Thomas Hammarberg, och har tidigare arbetat som jurist i domstolens kansli.

Som en jämförelse till målet **Brunet Lecomte och Lyon Mag mot Frankrike**, ansökan nr 17265/05, dom 2010-05-06 (se nedan), hänvisas till Europadomstolens beslut 2010-05-07 i målet **Le Pen mot Frankrike**, ansökan nr 18788/09, där domstolen enhälligt förklarade ansökan inadmissible och fann att den fällande domen och den utdömda påföljden, böter 10 000 EUR, för uttalanden om muslimer i Frankrike var berättigad. Beslutet finns endast på franska.

Enligt domstolens statistik per den 30 juni 2010 hade det till nämnda datum kommit in i runda tal 25 450 klagomål som lottats ut på sektion, vilket är en ökning med 32 % i förhållande till föregående års 19 350 klagomål för motsvarande period. 731 klagomål har förklarats admissible, en ökning med 1 % och 2 113 klagomål har kommunicerats med regeringarna, en ökning med 26 %. 14 112 klagomål har avgjorts, 940 genom dom, en ökning med 3 %, och 13 172 genom beslut att förklara klagomålet inadmissible eller genom att målet avskrivits. 7 950 klagomål har avgjorts genom administrativa beslut när klagomålet inte fullföljts och där akten har förstörts. Domstolens balans av lottade mål uppgick den 30 juni till 90 650 mål vilket är en ökning med 14 % från den balans om 79 400 mål som förelåg vid årsskiftet. Av de lottade målen väntar 30 000 på avgörande i kammare och 60 650 har lottats på kommitté. Balansen av ännu inte lottningsfärdiga mål uppgick den 30 juni till 22 200, en minskning med 9 % från de 24 450 mål som förelåg vid årsskiftet.

LÄNKAR

Här nedan lämnas en länk till startsidan på domstolens Human Rights-portal som kan underlätta för Dig som vill söka fram fulltextversionen av refererade eller andra domar från Europadomstolen. Du kan välja att arbeta i en engelsk eller en fransk version av hemsidan. På startsidan finns också bl.a. en länk till inspelningar av domstolens muntliga förhandlingar. Vidare finns en länk till Europarådets hemsida och en direktlänk in i HUDOC som innehåller domstolens rättsfallssamling m.m. och där Du kan hitta både en sökmanual för nybörjare och en manual för avancerad sökning.

Till Europadomstolens hemsida:

<http://www.echr.coe.int/>

Till sökformulär för Europadomstolens avgöranden, där Du bl.a. kan söka på titel, svarande, fritext, ansökans nummer, artikel eller avgörandedag. Här finner Du också såväl domar och beslut som resolutioner och rapporter:

Engelska: Search the Case-Law - HUDOC

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-en>

Franska: Recherche de la jurisprudence - HUDOC

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-fr>

EUROPADOMSTOLENS DOMAR

Efter varje referat anges under rubriken "Hänvisningar" sådana tidigare avgöranden som domstolen hänvisar till i den refererade domen.

DOMAR MOT ANDRA LÄNDER

Villa mot Italien

(Ansökan nr 19675/06, dom den 20 april 2010)

Domen finns endast på franska.

Dröjsmål med att avsluta en tillsynsåtgärd, som inledningsvis varit berättigad och som innebär att den enskildes rörelsefrihet begränsades, medförde en kränkning av artikel 2 i protokoll nr 4.

V är italiensk medborgare och bosatt i Milano. I juli 1997 beordrades han av åklagarmyndigheten att inställa sig inför en domare för att ha hotat sin far och sårat honom med en kniv. Enligt läkarutlåtande led V, som bedömts handikappad till 100 %, av kronisk paranoid psykos och hade starka destruktiva drag samt utgjorde en fara för samhället. I dom den 4 maj 1999 fann domaren V skyldig men fann att han var begränsat ansvarig och han dömdes till fängelse i tre månader och 15 dagar. Domen ändrades enligt vad som var tillåtet enligt lagen till *ung.* sju månaders kommunarrest följt av ett års övervakning. Med början den 27 juli 2000 avtjänade V först den sju månader långa kommunarresten som innebar ett förbud att lämna Milano, krav på att dagligen anmäla sig på polisstationen, förbud att bära vapen, indragning av hans körkort, konfiskering av hans pass och ett krav att alltid ha med sig en kopia av det beslut som angav kraven för kommunarresten. Den 9 oktober 2001 fann den domare som var ansvarig för verkställigheten av straffet att V fortfarande utgjorde en fara för samhället, eftersom han bl.a. hade angripit och hotat läkare. Domaren beslöt därför att V under ytterligare ett år skulle ha anmälnings-skyldighet och anmäla sig en gång per månad till polisen, att han skulle behålla kontakterna med den psykiatriska kliniken och vara bosatt i Milano på en särskilt angiven adress, att han inte fick lämna staden och att han skulle befinna sig hemma mellan kl. 22.00 och 07.00 samt att han alltid skulle bära med sig en kopia av beslutet. Under perioden november 2001 till december 2002 var V intagen på psykiatriskt sjukhus innan han åter ställdes under ett tillsynsbeslut som beordrade honom att bo hos fadern. Detta beslut förlängdes sedan flera gånger fram till juli 2005. Vid varje tillfälle fann domaren att V fortsatt utgjorde en fara för samhället och lämnade skäl för den bedömningen. I juli 2005 gjorde domaren en ny prövning av innehållet i hela akten och fann att V inte längre utgjorde någon fara. Hän-syn togs bl.a. till att V samarbetade med en psykiatrisk klinik, hade arbete och hade ett förbättrat för-hållande till sin far. Samma dag beslöt domaren att upphäva tillsynsåtgärden. Detta beslut lämnades emellertid till registratören först fyra månader senare, den 2 november 2005 och delgavs V den 7 november 2005. V begärde härefter, utan framgång, skadestånd för det utdragna förfarandet inklusive den period som den särskilda säkerhetsåtgärden hade tillämpats.

I Europadomstolen åberopade V artikel 2 i protokoll nr 4 och artikel 5 i konventionen. Han hävdade att den period som säkerhetsåtgärden hade tillämpats på honom hade varit överdrivet lång och att den varit godtycklig till sin natur. Han åberopade även artikel 6.1.

Europadomstolen konstaterade inledningsvis att V visserligen varit berövad friheten i den mening som avses i artikel 5 när han varit intagen på psykiatrisk klinik men att han inte klagat till domstolen över detta inom sex månader från det intagningen upphörde. Det samma gällde beträffande kommunarresten som avslutats i februari 2001. Klagomålet i dessa delar förklarades därför för inadmissible. Förhållandet var annorlunda när det gällde beslutet om anmälningsskyldighet, vilket gällt till november 2005. Domstolen fann att V i den delen inte hade berövats frihet i den mening som avses i artikel 5 och att den artikeln därför inte var tillämplig. Klagomålet skulle därför i denna del prövas enligt artikel 2 i protokoll nr 4.

Sådana åtgärder som tillsynsbeslut om anmälningsplikt var berättigade endast om de hade tillräcklig rättslig grund och endast under så lång tid som åtgärden främjade det mål som åsyftades – i det aktuella fallet upprätthållande av allmän ordning och förhindrande av brott. Domstolen påpekade att när åtgärderna i fråga hade vidtagits med anledning av omständigheter som hänförde sig till en viss person och som kunde antas bli förändrade med tiden, som t.ex. den fara som V utgjorde för samhället, ålåg det staten att regelbundet ompröva om grunderna för begränsningen av Vs rörelsefrihet bestod. I Vs fall hade så varit fallet fram till den 1 juli 2005, när beslutet om anmälningsskyldighet omprövades för sista gången. Domstolen prövade särskilt de skäl som myndigheterna lämnat för förlängning av åtgärdsbeslutet och fann att det inte fanns något som tydde på godtycklighet. **Domstolen fann därför enhälligt att det i denna del inte hade skett någon kränkning av artikel 2 i protokoll nr 4.**

Domstolen konstaterade vidare att omprövningen lett till att beslutet upphävdes den 1 juli 2005 men att det tagit fyra månader innan V fick del av beslutet. Det hade enligt domstolens mening krävts större omsorg och skyndsamhet när det gällde ett beslut som påverkade den klagandes rörelsefrihet. Dröjsmålet på fyra månader hade inte varit berättigat och hade medfört att begränsningen av Vs rörelsefrihet hade varit oproportionerlig. V skulle ha underrättats om att åtgärdsbeslutet hade upphävts efter förhandlingen den 1 juli 2005. **Domstolen fann därför enhälligt att det i denna del hade skett en kränkning av artikel 2 i protokoll nr 4 och att det inte var nödvändigt att särskilt pröva klagomålet enligt artikel 6.1.**

HÄNVISNINGAR

Guzzardi ./ Italien, dom 1980-11-06
 Raimondo ./ Italien, dom 1994-02-22
 Baumann ./ Frankrike, dom 2001-05-22
 Riener ./ Bulgarien, dom 2006-05-23 (jfr nr 6/06)
 Napijalo ./ Kroatien, dom 2003-11-13 (jfr nr 10/03)
 Gochev ./ Bulgarien, dom 2009-11-26 (jfr nr 11/09)
 Luordo ./ Italien, dom 2003-07-17 (jfr nr 8/03)
 Földes o. Földesné Hajlik ./ Ungern, dom 2006-10-31 (jfr nr 10/06)

C.B. mot Rumänien

(Ansökan nr 21207/03, dom den 20 april 2010)

Domen finns endast på franska.

En man som anklagades för en illvillig anmälan av en polisman tvångsintogs på psykiatriskt sjukhus för utredning. Intagningen var olaglig och därmed kränktes artikel 5.1 e). När det inte skedde någon prövning av frihetsberövandets laglighet kränktes även artikel 5.4.

C är rumänsk medborgare och bosatt i Bukarest. Hans mor bodde i byn Podenii Noi och C gjorde för hennes räkning ett antal anmälningar om brott, bl.a. stöld, mot enskilda tredje män och mot statstjänstemän, däribland befälet på polisstationen i Podenii Noi. Denne anmälde i oktober 2001 i sin tur C för illvillig anklagelse och ett förfarande inleddes den 3 september 2002. Den 4 september 2002 kl. 06.30 trängde polismän med våld in i Cs bostad och grep honom. Polismännen handlade med stöd av ett beslut utfärdat av åklagarmyndigheten föregående dag i samband med anklagelserna för illvillig anklagelse. I beslutet angavs att C skulle tvångsintars tills en expertbedömning kunde göras på Voila psykiatriska sjukhus. Beslutet, som grundades på ett intyg som påstods ha utfärdats av familjens läkare och vari det angavs att C led av schizofreni, sammanfattade att det förelåg tvivel om Cs mentala hälsa vid tidpunkten för de händelser som utreddes. C var frihetsberövad under 14 dagar på en avdelning med maximal säkerhet på Obregia psykiatriska sjukhus i Bukarest, där läkarna inte kunde finna några tydliga tecken på någon psykiatrisk störning. C klagade över tvångsintagningen men klagomålet återsändes till honom från åklagarmyndigheten den 24 april 2003 med motivering att han redan hade åtalats och skulle kunna göra sina rättigheter gällande inför brottmålsdomstolen. C dömdes först den 9 december 2002 men sedan den domen upphävts på grund av förfarandefel, dömdes han igen den 8 juli 2004. Han frikändes dock i november 2004 av appellationsdomstolen, som noterade att genom att vidta lagliga åtgärder för sin mors räkning hade C endast utövat sina rättigheter. Vidare konstaterades att det intyg som hade uppgetts komma från familjens läkare och som åklagaren åberopat som stöd för tvångsintagningen, i själva verket hat skrivits av en läkare som aldrig hade träffat eller undersökt C. Denne, som under den aktuella perioden läste juridik, fick skjuta upp sin examen ett år på grund av de aktuella händelserna.

I Europadomstolen åberopade C artikel 5.1 e) och 5.4 och klagade över att tvångsintagningen på psykiatriskt sjukhus hade varit olaglig, särskilt att den hade varit godtycklig, eftersom det inte hade funnits något medicinskt yttrande som angav att den var nödvändig. Han klagade också över avsaknaden av en prövning av intagningens laglighet. C åberopade vidare artikel 3 och artikel 8 och klagade över förhållandena då han arresterades den 4 september 2002.

Europadomstolen erinrade först och främst om att som regel gäller för att en intagning av en person som är psykiskt sjuk skall vara laglig att en expert skall ha funnit att personen är psykiskt sjuk innan han grips och att störningen måste vara av sådan art eller omfattning att tvångsintagning är nödvändig. I brådskande fall, som när en person arresteras för våldsamt uppträdande, kan det i undantagsfall godtas att ett expertutlåtande erhålls direkt efter arresteringen. Till sist, eftersom berövandet av en persons frihet är en mycket allvarlig åtgärd, måste det visas att den varit absolut nödvändig med hänsyn till omständigheterna och att andra mindre allvarliga åtgärder inte skulle ha varit tillräckliga.

När det gällde om dessa krav varit uppfyllda i Cs fall beaktade domstolen särskilt följande faktorer. För det första konstaterades att tvångsintagningen inte hade grundats på en föregående bedömning av en psykiatriker utan endast på utredarens tvivel om Cs mentala hälsa och på ett läkarintyg som utfärdats av en allmänpraktiker som aldrig träffat eller undersökt C. Eftersom C inte hade anklagats för något våldsamt eller farligt uppträdande och han inte hade någon bakgrund med psykiska problem hade tvångsintagningen helt klart inte heller varit berättigad av skyndsamhetskrav. Regeringen hade inte heller lämnat någon förklaring till varför andra, mindre allvarliga åtgärder än intagning på en avdelning med maximal säkerhet inte hade övervägts, eller om så hade skett, varför de hade bedömts otillräckliga. Domstolen noterade att det inte fanns något i akten som talade för att C skulle ha vägrat att frivilligt genomgå en psykiatrisk bedömning. Domstolen fann det slutligen ytterst beklagligt att intagningsåtgärden hade genomförts på ett så klart oproportionerligt sätt, dvs. ett gripande med våld tidigt på morgonen i Cs hem, särskilt med hänsyn till de grunder för åtgärden som bedömts ovan.

Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 5.1 e).

När det gällde klagomålet över att lagligheten av frihetsberövandet inte hade prövats, hade regeringen enligt domstolens mening inte visat att C hade haft tillgång till något som helst rättsmedel, genom vilket han kunnat ifrågasätta åklagarens beslut om tvångsintagning. Domstolen noterade också att Cs klagomål avseende frihetsberövandet hade sänts tillbaka till honom av åklagarmyndigheten med motiveringen att han redan var instämd till rättegång och att han där kunde göra sina rättigheter gällande inför brottmålsdomstolen. Slutligen hade frihetsberövandet av C inte blivit föremål för någon prövning i domstol. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning även av artikel 5.4 och att det inte var nödvändigt att särskilt pröva klagomålen enligt artiklarna 3 och 8.**

HÄNVISNINGAR

Winterwerp ./ Nederländerna, dom 1979-10-24

Johnson ./ U K, dom 1997-10-24

Filip ./ Rumänien, dom 2006-12-14

Varbanov ./ Bulgarien, dom 2000-10-05

Witold Litwa ./ Polen, dom 2000-04-04

Laska och Lika mot Albanien

(Ansökningar nr 12315/04 och 17605/04, dom den 20 april 2010)

Domen finns endast på engelska.

Vid en identifieringsparad med anledning av ett rån, utan närvaro av advokat, bar de klagande blå-vita rånarluvor, liknande dem som använts av rånarna, medan de andra deltagarna i paraderna bar svarta rånarluvor. Förfarandet ansågs inte förenligt med artikel 6.1.

Klagandena, VL och AL är albanska medborgare födda år 1980, och de avtjänar för närvarande fängelsestraff i Burrelfängelset i Albanien. I gryningen den 31 mars 2001 rånade tre personer klädda i blå-vita rånarluvor en minibuss på linjen mellan Tirana och Kukës. Angriparna var beväpnade med två Kalashnikovs och en kniv. Efter att ha tagit passagerarnas pengar och smycken, lämnade de platsen utan att orsaka någon annan skada.

Några timmar efter händelsen sökte polisen igenom flera hus i närheten av brottsplatsen, däribland ALs, där han åt lunch med sin far, sin bror och sin vän, VL. Polisen letade igenom huset utan närvaro av klagandenas advokat. I VLs ficka fann polisen två vita T-shirts och en blå duk som gjorts till rånarluvor. Dessutom hittade polisen några granater nära huset, men de misslyckades med att hitta de stulna varorna eller de vapen som förövarna hade haft.

VL, AL, ALs bror och far togs till polisstationen för förhör. Senare samma dag genomförde polisen, med hjälp av rånoffren, en identifiering av personer och objekt. Klagandena, klädda i hemgjorda blå-vita rånarluvor, och två andra personer, klädda i svarta rånarluvor, ställdes på rad i samma rum för att kunna identifieras. Även om polisen ändrade plats på personerna i rummet, pekade offren konsekvent ut personerna i de blå-vita rånarluvorna, dvs. VL och AL. Klagandenas advokat var inte närvarande under förhöret eller identifieringen.

I april 2001 åtalades VL och AL för väpnat rån och olaga vapeninnehav, ett åtal som de bestred vid en förhandling i tingsrätten i november 2001. Även om domstolen upptäckte vissa felaktigheter i förundersökningen, såsom avsaknad av advokat både under förhör och under identifiering, fann den ändå att de klagande hade gjort sig skyldiga till väpnat rån och olaga vapeninnehav på grundval av ögonvittnens utsagor. VL och AL dömdes till fängelse i tretton år, i ett fängelse med hög säkerhet. Deras överklaganden inför de högre nationella domstolarna avslogs, inklusive deras krav på att domstolarna skulle kalla poliserna som vittnen och att de föremål som benämndes som rånarluvor, vilka de klagande hävdade var enkla T-shirts, skulle företes vid förhandlingen.

I Europadomstolen åberopade VL och AL artiklarna 3 och 6.1 och klagade över att de misshandlats av polisen under förhören och att förfarandet varit orättvist.

Europadomstolen förklarade klagomålen enligt artikel 3 för inadmissible och prövade frågan om rättsprocessen mot VL och AL hade varit rättvis. Domstolen konstaterade att VL och AL hade dömts i huvudsak med stöd av ögonvittnenas identifiering vid paraden. Eftersom de klagande hade burit blå-vita rånarluvor, liknande dem som rånarna burit, vilka var i stark kontrast till de svarta rånarluvor som bars av de andra personerna vid identifikationen, hade det varit lätt för ögonvittnena att peka ut de klagande som skyldiga till rånet.

Domstolen konstaterade att även om tingsrätten hade accepterat att det förekommit felaktigheter under utredningen hade den, då de klagande fälldes, förlitat sig på vittnesmålen från identifieringen. Varken den hjälp som sedan lämnats av advokat eller det efterföljande kontradiktoriska förfarandet kunde avhjälpa de fel som förekommit under brottsutredningen. Det hade inte förekommit någon oberoende granskning av processen eller någon möjlighet för VL och AL att protestera mot de uppenbara oegentligheterna. Domstolen fann att det uppenbara åsidosättandet av rätten till försvar i detta skede allvarligt hade undergrävt möjligheterna till en rättvis rättegång.

Klagandena borde ha kunnat hävda att rånarluvorna som de hade varit tvungna att bära vid identifieringsparaden, och som hade utgjort det avgörande beviset för den fällande domen, hade varit helt anorlunda än de som bars av rånarna. Men, eftersom detta inte hade tillåtits, hade de inte haft möjlighet att, under domstolsförhandlingen, rätta till de felaktigheter som hade förekommit vid identifieringen. Domstolen fann följaktligen att förfarandet hade varit i strid med artikel 6.1.

Verkställighet av Europadomstolens dom

Domstolen har funnit att klagandena har dömts utan att deras rättigheter enligt artikel 6.1 har beaktats och att de borde sättas i samma position som om deras rättigheter enligt konventionen inte hade åsidosatts. Domstolen ansåg att en ny rättegång eller att ärendet, på begäran av de klagande, tas upp på nytt utgör ett lämpligt sätt att åtgärda kränkningen. Albanien's straffrättsliga system ger dock inte någon möjlighet att ompröva ärenden, inklusive återupptagande av nationella förfaranden, om Europadomstolen finner att det skett en allvarlig kränkning av rätten till en rättvis rättegång. Oaktat detta, ansåg domstolen att det ålåg de albanska myndigheterna att införa ett nytt rättsmedel eller att undanröja hinder i den nationella lagstiftningen för att göra det möjligt att åtgärda en sådan situation som den nu aktuella. Albanien är, liksom övriga medlemsstater i Europarådet, skyldigt att organisera sitt rättssystem på ett sådant sätt att dess domstolar kan uppfylla kraven i konventionen. Denna princip gäller även för ett återupptagande av förfarandet och en omprövning av VLs och ALs fall.

HÄNVISNINGAR

Handyside /. U K, dom 1976-12-07

Kleyn m.fl. /. Nederländerna, dom (GC) 2003-05-06 (jfr nr 5/03)

Williams /. UK, beslut 2009-02-17

Balliu /. Albanien, dom 2005-06-16 (jfr nr 6/05)

Jasper /. U K, dom (GC) 2000-02-16

Vermeulen /. Belgien, dom 1996-02-20

Batsanina /. Ryssland, dom 2009-05-26 (jfr nr 6/09)

Phillips /. U K, dom 2001-07-05

Imbrioscia /. Schweiz, dom 1993-11-24

Salduz /. Turkiet, dom (GC) 2008-11-27 (jfr nr 11/08)

Kwiatkowska /. Italien, beslut 2000-11-30

Caka /. Albanien, dom 2009-12-08

Xheraj /. Albanien, dom 2008-07-29

Öcalan /. Turkiet, dom (GC) 2005-05-12 (jfr nr 5/05)

Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) /. Schweiz (nr 2), dom (GC) 2009-06-30 (jfr nr 7/09)

Piersack ./ Belgien, dom 1982-10-01
 Lyons m.fl. ./ U K, beslut 2003-07-08
 Karanović ./ Bosnien och Hercegovina, dom 2007-11-20
 Polufakin och Chernyshev ./ Ryssland, dom 2008-09-25

Slyusarev mot Ryssland
(Ansökan nr 60333/00, dom den 20 april 2010)
Domen finns endast på engelska.

När en häktad man fråntogs sina skadade glasögon och sedan fick vänta fem månader på att återfå dem och ytterligare två månader på att få nya glasögon innebar detta en förnedrande behandling och det skedde därför en kränkning av artikel 3.

S, som är rysk medborgare och bosatt i Moskva, är mycket närsynt. Han greps den 2 juli 1998 misstänkt för väpnat rån och vid något tillfälle under gripandet skadades hans glasögon och konfiskerades. S erkände och undertecknade ett skriftligt erkännande och ett brottmålsförfarande inleddes mot honom. Härefter anklagades han även för andra bedrägeribrott som inte hade samband med rånet. Domstolen fann honom skyldig till samtliga brott och dömde honom i juni 1999 till fängelse i nio år. Domen fastställdes efter överklagande. S hävdade att han och hans hustru vid fem tillfällen under den tid han satt häktad framställde klagomål till åklagarmyndigheten om att hans syn försämrades och att de begärde att hans glasögon skulle återlämnas till honom. Enligt regeringen klagade S endast en gång, i december 1998, över att glasögonen tagits ifrån honom. I enlighet med ett beslut av åklagarmyndigheten undersöktes S i september 1998 av en optiker. Denne konstaterade att Ss syn hade försämrats och han gjorde en förskrivning på nya glasögon. S fick de nya glasögonen i januari 1999. Under tiden hade de gamla glasögonen återlämnats till S den 2 december 1998 på begäran av Ss advokat.

I Europadomstolen klagade S över att glasögonen hade tagits ifrån honom kort efter gripandet och att de lämnats tillbaka först fem månader senare när han fortfarande befann sig i häkte. S åberopade artikel 3.

Europadomstolen fann att S, som inte kunde läsa och skriva utan sina glasögon, måste ha lidit av den aktuella situationen. I själva verket hade situationen orsakat stora bekymmer i Ss dagliga liv och gjort att han känt sig osäker och hjälplös. I motsats till vad regeringen hävdade måste åklagarmyndigheten ha varit medveten om Ss problem långt innan den 2 december 1998, eftersom det beslutats om en medicinsk undersökning av en optiker redan i september 1998 till följd av en begäran från försvararen en tid dessförinnan. Trots det som framkom vid undersökningen tog det myndigheterna nära fem månader att få fram de nya glasögon som S ordinerats av optikern. Under mellantiden kunde Ss gamla glasögon ha lämnats tillbaka till honom eftersom de, även om de vara skadade, kunde ha underlättat för honom och avhjälpit vissa svårigheter. I stället hade de återlämnats först sedan S suttit i häkte under fem månader. Regeringen hade inte lämnat någon förklaring till dessa tillkortakommanden och hade inte heller förklarat varför S undersökts av en specialist först efter två och en halv månads frihetsberövande. Dessutom kunde omhändertagandet av Ss glasögon inte förklaras av ”praktiska skäl för fängslandet” och det hade enligt inhemska bestämmelser varit olagligt. Med hänsyn till graden av Ss lidande vilket huvudsakligen kunde hänföras till myndigheterna samt dess varaktighet, fann domstolen att S utsatts för en förnedrande behandling. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 3.**

HÄNVISNINGAR

A.K. ./ Nederländerna, beslut 1995-04-06
 Jamal-Aldin ./ Schweiz, beslut 1999-04-23
 Labita ./ Italien, dom (GC) 2000-04-06
 Valasinas ./ Litauen, dom 2001-07-24

Knyazev ./ Ryssland, dom 2007-11-08 (jfr nr 10/07)
 Aksoy ./ Turkiet, dom 1996-12-18
 Kudla ./ Polen, dom (GC) 2000-10-26

Fatullayev mot Azerbajdzjan
(Ansökan nr 40984/07, dom den 22 april 2010)
Domen finns endast på engelska

Informationsfriheten omfattar även spridande av kränkande, chockerande eller störande information. Fängelsestraff för publiceringsbrott kan endast i undantagsfall vara motiverat, exempelvis när andra grundläggande rättigheter allvarligt kränks. Så har inte ansetts vara fallet i målet och det har därför skett två kränkningar av artikel 10. Även kränkningar av artikel 6.1 och 6.2.

Klaganden, F är född 1976 och bor i Baku. Han är grundare och chefredaktör för tidningarna Gündəlik Azərbaycan, som publiceras på azerbajdzjanska och Realny Azerbajdzjan, som publiceras på ryska. Tidningarna var kända för att publicera artiklar med hård kritik mot regeringen och mot olika offentliga tjänstemän. Under 2007 väcktes två åtal mot F på grund av två artiklar som han publicerat i Realny Azerbajdzjan. F avtjänar för närvarande fängelsestraff enligt de fällande domarna.

Det första brottmålet hade samband med en artikel som publicerades i april 2005 och med två Internetinlägg som publicerades mer än ett år senare. F hade undertecknat en artikel som han hade skrivit efter ett besök tidigare samma år i områdena Nagorno-Karabach och andra territorier som kontrollerades av armeniska militära styrkor, men han nekade till att ha författat Internetinläggen. De uttalanden som gjordes i artikeln och i inläggen skilde sig från den allmänt accepterade versionen av händelserna i staden Khojaly under kriget i Nagorno-Karabach, enligt vilken hundratals azerbajdzjanska civila hade dödats av de armeniska väpnade styrkorna med bistånd av den ryska armén. Fyra överlevande från Khojaly och två före detta soldater som deltog i slaget vid Khojaly väckte talan mot F för förtal och för att falskeligen ha anklagat azerbajdzjanska soldater för att ha begått allvarlig brottslighet. Domstolarna fastställde anklagelserna mot F och dömde honom för förtal till fängelse i två år och sex månader. Dessutom dömdes han i ett civilrättsligt förfarande, vilket inletts mot honom före det ovan nämnda första brottmålet, till att publicera en dementi av uttalandena, en ursäkt till flyktingar från Khojaly och tidningens läsare, samt att betala skadestånd med cirka 8 500 € personligen, och 8 500 € för tidningens räkning, för ideell skada.

Det andra brottmålet hade samband med en artikel som publicerades i mars 2007 med rubriken "The Aliyevs Go to War". I artikeln ansåg F att den azerbajdzjanska regeringen, för att hålla president İlham Alijev kvar vid makten i Azerbajdzjan, hade sökt stöd hos USA i utbyte mot Azerbajdzjans stöd för USA:s "aggression" mot Iran. Han spekulerade om ett möjligt krig mellan USA och Iran, vilket även kunde komma att involvera Azerbajdzjan, och lämnade en lång och detaljerad förteckning över strategiska anläggningar i Azerbajdzjan som möjligen skulle kunna attackerats av Iran vid ett sådant scenario. F drog slutsatsen att den azerbajdzjanska regeringen borde ha förhållit sig neutral i sina förbindelser med både USA och Iran och att den inte insåg vilka farliga konsekvenser dess geopolitiska spel kunde få, som till exempel att azerier i både Azerbajdzjan och Iran kunde dödas. Det straffrättsliga förfarandet mot F i samband med artikeln väcktes av ministeriet för nationell säkerhet i maj 2007. Innan F formellt åtalades för hot om terrorism, gjorde riksåklagaren ett uttalande i pressen där han konstaterade att Fs artikel utgjorde ett hot om terrorism. F dömdes, i oktober 2007, för hot om terrorism. Den totala påföljden blev fängelse i åtta år och sex månader. I sitt försvarstal vid rättegången och i sina överklaganden till högre instanser, anförde F att oskuldspresumtionen åsidosatts på grund av riksåklagarens uttalande i pressen. Hans klagomål förkastades dock summariskt.

I Europadomstolen anförde F, framförallt med stöd av artikel 6 och artikel 10, att han utan att ha fått en rättvis rättegång, hade dömts straffrättsligt för publiceringarna av de aktuella uttalandena.

Europadomstolen gjorde följande bedömningar.

Yttrande- och informationsfrihet

Den första brottmålsdomen

Domstolen medgav att de frågor som diskuterades i Fs artikel var av mycket känslig karaktär och att konsekvenserna av händelserna i Khojaly var en källa till djup nationell sorg. Således var det förståeligt att Fs uttalanden kunde ha uppfattats som chockerande eller störande av allmänheten. Trots detta erinrade domstolen om att informationsfriheten inte bara tillämpas på information eller idéer som tas emot positivt, utan även på information som är kränkande, chockerande eller störande. Dessutom är det en del av yttrandefriheten att söka den historiska sanningen. Olika frågor som rör händelserna i Khojaly förefaller fortfarande vara öppna för en pågående debatt bland historiker, och som sådana borde de vara av allmänt intresse i det moderna azerbajdzjanska samhället. Det är viktigt i ett demokratiskt samhälle att en debatt om orsakerna till handlingar som kan utgöra krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten kan föras fritt. Dessutom har pressen en viktig roll som en "public watchdog" i ett demokratiskt samhälle. Även om pressen inte bör överskrida vissa gränser, särskilt i fråga om andras anseende och rättigheter, är det pressens skyldighet att sprida information och idéer om politiska frågor och andra frågor av allmänt intresse.

Domstolen ansåg att artikeln var skriven i en allmänt beskrivande stil med syfte att informera azerbajdzjanska läsare om det vardagliga livet i området i fråga. Allmänheten hade rätt att få information om vad som hände i områden som deras land har förlorat kontrollen över i efterdyningarna av kriget. F hade försökt att förmedla olika idéer och synpunkter från båda sidor i konflikten på ett till synes opartiskt sätt. När det gällde de särskilda uttalandena, hade dessa inte uttryckt Fs egen uppfattning, utan endast återgett andra personers åsikter. Artikeln hade inte direkt anklagat den azerbajdzjanska militären eller enskilda individer för att ha begått massakern eller för att avsiktligt ha dödat sina egna civila.

När det gäller Internetinläggen, fann domstolen att det var bevisat bortom rimligt tvivel att F hade författat uttalandena. Den godtog vidare att F, genom att göra dessa uttalanden utan någon saklig grund, kunde ha underlåtit att följa den journalistiska plikten att tillhandahålla korrekt och tillförlitlig information. Likväl, med hänsyn till det faktum att han dömts för förtal, ansåg domstolen att dessa inlägg varken hade kränkt värdigheten för offren, de överlevande eller de fyra flyktingarna från Khojaly som anhängiggjort talan mot honom. Domstolen fann således att de nationella domstolarna inte hade lämnat "relevanta och tillräckliga skäl" för den fällande domen för förtal. Domstolen erinrade om att, även om straffmätningen i princip är en fråga för de nationella domstolarna, utdömandet av fängelsestraff för publiceringsbrott endast i undantagsfall är förenligt med en journalists yttrandefrihet, och då särskilt när andra grundläggande rättigheter allvarligt har kränkts, exempelvis i fall av hatiska uttalanden eller uppmaningar till våld. Eftersom detta inte hade varit fallet var det inte motiverat med ett fängelsestraff för F. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 10 när det gällde den första brottmålsdomen.**

Den andra brottmålsdomen

Artikeln "The Aliyevs Go to War" hade fokuserat på Azerbajdzjans roll i förbindelserna mellan USA - Iran. Tidningen hade varit en del av en politisk debatt i ett ämne som angick allmänheten. F hade kritiserat den azerbajdzjanska regeringens utrikes- och inrikespolitiska drag. Samtidigt, under denna period, hade en rad andra medier förutspått att Azerbajdzjan, i händelse av ett krig, kunde bli involverade och det spekulerades om möjliga azerbajdzjanska mål för iranska attacker. Den omständigheten att F hade publicerat en lista över möjliga mål, hade varken ökat eller minskat riskerna för en hypotetisk iransk attack. F, som journalist och som privatperson, hade inte varit i stånd att påverka eller utöva

någon kontroll över någon av de hypotetiska händelser som diskuterades i artikeln. Inte heller hade F uttryckt något stöd för sådana eventuella angrepp, eller argumenterat för dem. Det hade varit hans uppdrag som journalist att sprida information och idéer om relevanta politiska frågor och uttrycka åsikter om möjliga konsekvenser av särskilda beslut som fattats av regeringen. Därför var de inhemska domstolarnas bedömning, att F hade hotat staten med terrordåd, godtycklig. Domstolen ansåg att den andra brottmålsdomen mot F och den hårda påföljden som ådömts honom hade utgjort en mycket oproportionerlig inskränkning i hans yttrandefrihet. Vidare framgick av omständigheterna i målet att det inte varit berättigat att döma honom till ett fängelsestraff. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 10 även när det gällde den andra brottmålsdomen.**

Rättvis rättegång

Fråga om opartisk domstol

Domstolen konstaterade att domaren I, som dömde i brottmålet, tidigare hade prövat en civilrättslig talan mot F. De båda instanserna, den civilrättsliga och den straffrättsliga, hade prövat samma påstått kränkande uttalanden av F. Domaren hade att bedöma i huvudsak samma eller liknande bevismaterial i de båda målen. Efter att ha beslutat i civilmålet hade domaren redan nått slutsatsen att Fs uttalanden hade utgjort falska uppgifter, vilka skadat värdigheten hos de överlevande från Khojaly. Eftersom F senare åtalades straffrättsligt för ärekränkning, kunde tvivel uppkomma om objektiviteten hos den domare som redan uttalat sig angående samma uttalanden av F. Följaktligen ansåg domstolen att Fs farhågor om domarens brist på opartiskhet kunde anses vara objektivt motiverad. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 6.1.**

Oskuldspresumtionen

Domstolen har konsekvent ansett att oskuldspresumtionen kränkts när en offentlig tjänsteman uttalat sig i skuldfrågan avseende en åtalad person innan dennes skuld lagligen fastställts. På grund av att F var en välkänd journalist var det berättigat att riksåklagaren höll allmänheten informerad om det påstådda brottet och det efterföljande straffrättsliga förfarandet. Riksåklagaren hade dock entydigt förklarat att artikeln faktiskt innehöll ett hot om terrorism. Uttalandet, som gjorts utan förbehåll eller reservationer, innebar att F hade begått det brott som han var åtalad för och det föregrep således domstolens prövning. Uttalandet påverkade allmänheten att tro att F gjort sig skyldig till brottet innan hans skuld lagligen hade fastställts. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 6.2.**

Verkställighet av Europadomstolens dom

Domstolen konstaterade att F för närvarande avtjänar straff för de publiceringsbrott beträffande vilka domstolen har funnit att de fällande domarna strider mot konventionen. Efter att ha övervägt det oacceptabla i att F fortfarande var fängslad och med hänsyn till det påträngande behovet av att få ett slut på kränkningarna, fann domstolen, med sex röster mot en, att Azerbajdzjan måste frige F omedelbart.

HÄNVISNINGAR

D.I. /. Tyskland, kommissionens beslut 1996-06-26
 Lehideux o. Isorni /. Frankrike, dom 1998-09-23
 Fressoz o. Roire /. Frankrike, dom (GC) 1999-01-21
 Cumpana o. Mazare /. Rumänien, dom (GC) 2004-12-17 (jfr nr 1/05)
 Chauvy m.fl. /. Frankrike, dom 2004-06-29 (jfr nr 7/04)
 Handyside /. U K, dom 1976-12-07
 Goodwin /. U K, dom 1996-03-27
 De Haes o. Gijssels /. Belgien, dom 1997-02-24
 Colombani m.fl. /. Frankrike, dom 2002-06-25 (jfr nr 7/02)
 Radio France m.fl. /. Frankrike, dom 2004-03-30 (jfr nr 4/04)
 Mahmudov o. Agazade /. Azerbajdzjan, dom 2008-12-18
 Ceylan /. Turkiet, dom (GC) 1999-07-08
 Skalka /. Polen, dom 2003-05-27 (jfr nr 6/03)
 Pedersen o. Baadsgaard /. Danmark, dom (GC) 2004-12-17 (jfr nr 1/05)
 Pfeifer /. Österrike, dom 2007-11-15 (jfr nr 11/07)

Incal ./ Turket, dom 1998-06-09
 Sürek o. Özdemir./ Turket, dom (GC) 1999-07-08
 Erdoğan ./ Turket, dom 2000-06-15
 Feldek ./ Slovakien, dom 2001-07-12
 Karman ./ Ryssland, dom 2006-12-14
 Fey ./ Österrike, dom 1993-02-24
 Hauschildt ./ Danmark, dom 1989-05-24
 Posokhov ./ Ryssland, dom 2003-03-04 (jfr nr 3/03)
 Fedotova ./ Ryssland, dom 2006-04-13
 Vernillo ./ Frankrike, dom 1991-02-20
 Akdivar m.fl. ./ Turket, dom 1996-09-16
 Airey ./ Irland, dom 1979-10-09
 Boicenco ./ Moldavien, dom 2006-07-11
 Hajibeyli ./ Azerbajdzjan, dom 2008-07-10 (jfr nr 7/08)
 Allenet de Ribemont ./ Frankrike, dom 1995-02-10
 Minelli ./ Schweiz, dom 1983-03-25
 Khuzhin m.fl. ./ Ryssland, dom 2008-10-23 (jfr nr 10/08)
 Butkevicius ./ Litauen, dom 2002-03-26 (jfr nr 4/02)
 Hummatov ./ Azerbajdzjan, dom 2007-11-29
 Maestri ./ Italien, dom (GC) 2004-02-17 (jfr nr 3/04)
 Assanidze ./ Georgien, dom (GC) 2004-04-08 (jfr nr 4/04)
 Ilaşcu m.fl. ./ Moldavien o. Ryssland, beslut (GC) 2001-07-04 (jfr nr 7/04)
 Öcalan ./ Turket, dom (GC) 2005-05-12 (jfr nr 5/05)
 Scozzari o. Giunta ./ Italien, dom (GC) 2000-07-13
 Brumărescu ./ Rumänien, dom (skadestånd) (GC) 2001-01-23
 Papamichalopoulos m fl ./ Grekland, dom (skadestånd) 1995-10-31
 Broniowski ./ Polen, dom (GC) 2004-06-22 (jfr nr 7/04)
 Bladet Tromsø o. Stensaas ./ Norge, dom (GC) 1999-05-20

Macready mot Tjeckien

(Ansökan nr 4824/06 och 15512/08, dom den 22 april 2010)

Domen finns endast på franska.

En ett och ett halvt år gammal pojke fördes bort av sin mor utan faderns medgivande. Under tiden som fadern försökte att i tjeckiska domstolar få ett beslut om att sonen skulle återföras till sitt hemland, USA, fick han endast sporadiska kontakter med sonen. Myndigheternas underlåtenhet att säkerställa respekten för mannens familjeliv medförde en kränkning av artikel 8.

M är amerikansk medborgare och bosatt i USA. Han bodde där tillsammans med sin hustru E och sonen A, född i december 2002. Föräldrarna hade gemensam vårdnad om A. Sedan M ansökt om skilsmässa beslutades i maj 2004 om interimistisk gemensam vårdnad. Den 27 maj 2004 fick M veta att E utan hans medgivande hade tagit med sonen till Tjeckien. I ett förfarande som inletts av E fick denna i juni 2004 vårdnaden om sonen genom ett beslut av tjeckisk domstol, vilket fattats innan domstolen fick kännedom om att A hade förts bort olagligen. I oktober 2004 väckte M en talan i tjeckisk domstol enligt Haagkonventionen och domstolen beslöt i april 2005 att A skulle föras tillbaka till USA. Domstolen fann att sonen hade förts bort olagligen och att moderns möjlighet att uppfostra honom hade äventyrats, eftersom hon hindrade M från att få kontakt med sin son. E överklagade och domstolen beslutade om ett expertutlåtande. Experten i fråga fann sammanfattningsvis att A, som visade tecken på autism, behövde få stanna hos sin mor som han var nära knuten till. M ifrågasatt expertens utlåtande och hävdade att det var subjektivt och ofullständigt. Domstolen avslog Ms talan i juni 2006 med motiveringen att ett återförande av sonen till USA skulle kunna orsaka honom irreparabla skador som riskerade att försämra hans mentala sjukdom. M fick även avslag på en begäran om laglighetsprövning och liksom på sin ansökan till konstitutionsdomstolen. Domstolen fann att principen om parternas likställdhet hade iakttagits. Från oktober 2004 gjorde M ett antal framställningar om interimistiska åtgärder som skulle tillåta honom att träffa sonen under sina besök i Tjeckien. E överklagade de flesta av

dessa beslut men det var trots det möjligt att ordna ett antal sammanträffanden mellan far och son fram till januari 2006.

I Europadomstolen åberopade M särskilt artikel 6.1 och artikel 8 och klagade framför allt över att de förfaranden som han inlett för att få tillbaka sin son sedan denne förts bort av hans f.d. hustru inte hade följt principerna om ett rättvist förfarande, om opartiskhet och om prövning inomskäligen tid. Han klagade också över att det till följd därav skett ett brott mot hans rätt till respekt för sitt familjeliv, eftersom hans föräldrarättigheter i förhållande till sonen inte hade kunnat regleras annat än genom interimistiska beslut.

Europadomstolen fann, med hänsyn till de formaliekrav som finns inbyggda i artikel 8 och till det förhållandet, att längden på förfarandet för att återfå sonen och domstolarnas påstådda passivitet när det gällde att verkställa Ms umgängesrättigheter utgjorde själva kärnan i klagomålet enligt artikel 8, att klagomålet därför skulle prövas enbart enligt den artikeln. Domstolen avtog regeringens invändning att klagomålet var inadmissible, eftersom M inte hade uttömt alla inhemska rättsmedel som fanns tillgängliga för honom i Tjeckien. Det rent skadeståndsrättsliga rättsmedel som regeringen hänvisade till kunde inte ha gett M gottgörelse för den påstådda kränkningen och M kunde därför inte klandras för att inte ha använt sig av det.

Domstolen instämde fullt ut i den filosofi som ligger bakom Haagkonventionen och som försöker hindra ökningen av internationella bortföranden av barn. I denna typ av mål, där tidens gång kan få irreparabla följder för förhållandet mellan barnen och den förälder som inte bor med dem, är det av största vikt att myndigheterna reagerar så snabbt som möjligt för att återupprätta barnets ursprungliga situation och för att undvika att faktiska förhållanden som från början uppstått olagligen konsolideras rättligt. Detta var inte längre möjligt i det aktuella fallet, sedan en period om mer än 20 månader förflutit från det att förfarandet inleddes och beslutet den 29 juni 2006 som slutligt avgjorde frågan om As återvändande till USA. Pojken hade bara varit 18 månader gammal när han lämnade USA. Under det långdragna förfarandet hade domstolarna varit förhindrade att döma i frågan om utövandet av föräldrans ansvar för barnet. De enda sätt på vilka M hade kunnat utöva sina föräldrarättigheter hade varit genom interimistiska åtgärder som gett honom en möjlighet att träffa sonen under sina tillfälliga besök i Tjeckien. Dessutom hade domstolarna brustit när det gällde att handla på ett sådant sätt som tillät M att utöva sin umgängesrätt effektivt. De kunde t.ex. ha vidtagit tvingande åtgärder mot modern eller kontaktat socialtjänsten, barnets psykiatriker eller psykologer i syfte att underlätta kontakten mellan fadern och sonen. Respekten för Ms familjeliv hade inte skyddats på ett effektivt sätt. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 8. Mot den bakgrunden fann domstolen det inte nödvändigt att pröva Ms klagomål gällande expertutlåtandet eller om förfarandet varit rättvist.**

HÄNVISNINGAR

Artikel 6.1 eller artikel 8

Bianchi ./ Schweiz, dom 2006-06-22 (jfr nr 7/06)

Carlson ./ Schweiz, dom 2008-11-06 (jfr nr 10/08)

R.R. ./ Rumänien (nr 1), dom 2009-11-10 (jfr nr 10/09)

Admissibility

Jedličková o. Jedlička ./ Tjeckien, beslut 2008-06-03

Leschiutta o. Fraccaro ./ Belgien, beslut 2007-04-03

Sürmeli ./ Tyskland, dom (GC) 2006-06-08 (jfr nr 6/06)

Vokurka ./ Tjeckien, beslut 2007-10-16

Andělová ./ Tjeckien, dom 2008-02-28

Artikel 8 – i sak

Iglesias Gil o. A.U.I. ./ Spanien, dom 2003-04-29 (jfr nr 5/03)

Carlson ./ Schweiz, dom 2008-11-06 (jfr nr 10/08)

R.R. ./ Rumänien (nr 1), dom 2009-11-10 (jfr nr 10/09)

Maumousseau o. Washington ./ Frankrike, dom 2007-12-06 (jfr nr 11/07)

Stefanou mot Grekland
(Ansökan nr 2954/07, dom den 22 april 2010)
Domen finns endast på engelska.

När skador som konstaterats på en sextonårig pojke av romskt ursprung inte kunde förklaras av föregående slagsmål utan hade orsakats av att han misshandlats av polisen, skedde en kränkning av artikel 3.

S är grekisk medborgare av romskt ursprung. Vid tidpunkten för de aktuella händelserna var han 16 år gammal. Den 5 augusti 2001 anmälde en kioskägare på ön Cephalonia att omkring 28 000 EUR hade stulits från honom. Polisen gjorde omedelbart en utredning och grep i samband därmed fyra unga personer av romskt ursprung. De ställdes inför rätta i ett summariskt förfarande den påföljande dagen och frikändes från alla anklagelser. S, som var vän med de fyra ungdomarna, infann sig på polisstationen den 5 augusti av lojalitet mot sina vänner. Han uppvisades för kioskägaren men denna kände inte igen honom. Medan han befann sig på polisstationen förhörde han om sin eventuella inblandning i stölden. Han blev boxad och slagen hårt i ansiktet i försök att få honom att erkänna att han deltagit i stölden. Ett par timmar efter det att han släppts undersöktes han på ett sjukhus och ett intyg utfärdades till honom den dagen om ett antal skador på hans huvud. Ett par dagar senare försökte S att anmäla det inträffade till åklagaren men gjorde inte detta, eftersom åklagaren inte var på sitt kontor. I september 2001 fördömde Världsförbundet mot tortyr misshandeln av S och i oktober samma år gjorde S en formell anmälan till åklagaren. En utredning genomfördes av en högre polismyndighet. Även om brottmålsdomstolen i första instans fällde en polisman för att ha misshandlat S och dömde honom till fängelse i tre år så frikände appellationsdomstolen honom sedan han överklagat. S klagade vid två tillfällen, i september 2003 och i juli 2005, till åklagarna i Cephalonia och Aten över de elva polismän som han anklagade för bl.a. utpressning och förfälskning. I sina klagomål åberopade han rasistiskt jäv från den polischef som var inblandad, när han förhörde i augusti 2001 och hävdade att han misshandlats pga. sitt romska ursprung. Polismännen ställdes aldrig inför rätta, eftersom åtal inte väcktes eller lades ned.

I Europadomstolen åberopade S särskilt artiklarna 3, 6.1 och 14 och klagade över att han blivit svårt misshandlad och att det på grund av hans romska ursprung inte hade gjorts någon effektiv utredning med anledning av hans klagomål samt över att det brottmålsförfarande som inletts till följd av hans klagomål hade pågått under för lång tid.

Europadomstolen noterade att parterna var ense om att S hade skadats den aktuella dagen eller däromkring men att de var oense om huruvida skadorna hade orsakats av polismännen eller ej. Domstolen konstaterade att så snart S hade lämnat polisstationen så hade hans skador bedömts på det lokala sjukhuset. Därtill kom att brottmålsdomstolen i första instans hade fastställt att en polisman upprepade gånger hade slagit S i huvudet och orsakat honom allvarlig kroppsskada. Även om appellationsdomstolen hade undanröjt den domen och funnit att S hade skadat sin arm under ett slagsmål kvällen innan, fann domstolen att intyget från sjukhuset endast hade registrerat skador på huvudet som stämde överens med Ss klagomål och att det inte gjorts någon notering om en bruten arm.

Domstolen hade således allvarliga tvivel om att det påstådda slagsmålet skulle kunna ge en rimlig förklaring till uppkomsten av Ss skador. Domstolen fann att dessa tvivel stöddes av bristerna i utredningen i detta speciella hänseende. Ett antal brister i utredningen hade kunnat konstateras; den hade genomförts av en polisman från det direktorat som var ansvarigt för den polisstation där de påstådda förövarna arbetade, Ss hälsotillstånd vid tidpunkten för hans ankomst till polisstationen hade

inte fastställts eller antecknats någonstans och inga allvarliga försök hade gjorts för att belysa om S faktiskt hade deltagit i ett föregående slagsmål eller i någon annan händelse som kunde ha orsakat de skador han hade. Domstolen noterade vidare att S vid det aktuella tillfället endast varit 16 år gammal. Sammanfattningsvis fann domstolen mot bakgrund av det ovannämnda att S allvarligt hade skadats fysiskt av polismännen. Denna misshandel hade oundvikligen, på grund av hans ringa ålder, orsakat honom känslor av fruktan, ångest och underlägsenhet. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 3 och att det inte var nödvändigt att särskilt pröva om utredningen av misshandeln uppfyllt kraven i artikel 3 eller ej. Med hänsyn till att förfarandet rörande misshandeln hade pågått i sex år, sex månader och sju dagar i två instanser, fann domstolen att S inte fått en domstolsprövning inom skälig tid och att det därför hade skett en kränkning även av artikel 6.1.**

HÄNVISNINGAR

Artikel 3

Assenov m.fl. /. Bulgarien, dom 1998-10-28

Irland /. U K, dom 1978-01-18

Salman /. Turkiet, dom (GC) 2000-06-27

Aksoy /. Turkiet, dom 1996-12-18

Ilhan /. Turkiet, dom (GC) 2000-06-27

Tekin /. Turkiet, dom 1998-06-09

Bekos o. Koutropoulos /. Grekland, dom 2005-12-13

Artikel 6.1

Frydlender /. Frankrike, dom (GC) 2000-06-27

Chesne mot Frankrike

(Ansökan nr 29808/06, dom den 22 april 2010)

Domen finns endast på franska.

Även om det i princip inte föreligger hinder för att en domare deltar i ett beslut om häktning före rättegången och därefter även i själva brottmålet, medförde de skäl som lämnats för de tidigare besluten att den klagandes farhågor om två domares opartiskhet var berättigade och det skedde därför en kränkning av artikel 6.1.

C är fransk medborgare och bosatt i Paris. Under en utredning av misstänkta narkotikabrott fann polisen betydande mängder narkotika och vapen i ett garage som hyrdes av C. Denne, som tidigare var dömd för narkotikabrott, erkände att han återupptagit den verksamheten och beskrev organisationen av verksamheten i detalj. Den 28 mars 2003 inleddes en utredning och C häktades misstänkt för narkotikarelaterade brott som återfallsförbrytare. C överklagade häktningsbeslutet till utredningsavdelningen i appellationsdomstolen i Orléans, som bestod av tre domare inklusive X. Den 17 april 2003 fann utredningsavdelningen att ett domstolsbeslut om en tillsynsåtgärd skulle vara verkningsslöst och fastställde därför häktningsbeslutet. Domstolen medgav därvid att utredningen på det stadiet visserligen innehöll vissa motsägelser men fann att C i stort hade agerat som en yrkesmässig narkotikahandlare och gjort stora vinster på verksamheten och kunde anses som en av de stora narkotikahandlarna. Domstolen beaktade även den tidigare domen mot C. När målet mot C prövades i sak fann brottmålsdomstolen i Orléans honom skyldig till otillåtet inköp av narkotika som återfallsförbrytare och dömde honom till fängelse i 13 år. Sedan Cs försvarare gett in ett överklagande fick han veta att i appellationsdomstolen skulle sitta dels X, som dömt i fråga om häktningsbeslutet den 17 april 2003, dels L, som den 31 juli 2003 hade dömt i fråga om förlängning av häktningen av C och av dennes flickvän, som beskrivits som sammanboende med en av de stora narkotikahandlarna och som ”tog över” om denne var frånvarande. Cs försvarare ifrågasatte de två domarnas opartiskhet men fick avslag av appellationsdomstolens president. Den 7 december fastställde appellationsdomstolen första instansens dom men reducerade straffet till fängelse i tio år. Kassationsdomstolen avslög Cs överklagande dit i november 2005.

I Europadomstolen åberopade C artikel 6.1 och hävdade särskilt att de skäl som lämnats för besluten den 17 april och 31 juli 2003 visade att domarna X och L inte längre kunde anses opartiska när det gällde att pröva målet i sak.

Europadomstolen begränsade, med hänsyn till arten av Cs klagomål, sin prövning till att fastställa om det, helt bortsett från domarna Xs och Ls personliga uppträdande, fanns konstaterbara omständigheter som kunde väcka tvivel om deras objektiva opartiskhet. I det sammanhanget erinrade domstolen om att enbart det förhållandet att en domare redan har tagit befattning med målet i ett beslut före rättegången, inklusive beslut rörande häktning, inte i sig kunde anses berättiga farhågor rörande hans eller hennes opartiskhet. Frågan om en persons fortsatta häktning i avvaktan på rättegång skilde sig klart från frågan om hans eller hennes skuld; misstankar kunde inte jämföras med ett formellt konstaterande av skuld. Trots detta kunde de speciella omständigheterna i ett enskilt mål leda domstolen till en annan bedömning.

I det nu aktuella målet hade domstolen den uppfattningen att de skäl som lämnats av utredningsavdelningen i appellationsdomstolen i Orléans i domarna den 17 april och den 31 juli 2003, bl.a. att C ”hade agerat som en yrkesmässig narkotikahandlare” och att han var ”en av de stora narkotikahandlarna”, mer innebar en förutfattad uppfattning om Cs skuld än bara en ”beskrivning av ett misstanketillstånd” i den mening som framgår av domstolens praxis. De två domarnas objektiva opartiskhet, när de satt som ledamöter i appellationsdomstolens brottmålsavdelning, kunde framstå som tvivelaktig, när de suttit som ledamöter i utredningsavdelningen som meddelade domarna den 17 april och den 31 juli 2003. Härigenom kunde Cs farhågor anses objektivt berättigade. **Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 6.1 och att detta konstaterande utgjorde tillräcklig gottgörelse för den skada C lidit.**

HÄNVISNINGAR

Lindon, Otchakovsky-Laurens o. July ./.. Frankrike, dom (GC) 2007-10-22 (jfr nr 10/07)

Micalleef ./.. Malta, dom (GC) 2009-10-15 (jfr nr 10/09)

Hauschildt ./.. Danmark, dom 1989-05-24

Sainte-Marie ./.. Frankrike, dom 1992-12-07

Kiratli ./.. Turkiet, beslut 2007-10-09

Gosselin ./.. Frankrike, beslut 2004-04-06

Vödur Ólafsson mot Island

(Ansökan nr 20161/06, dom den 27 april 2010)

Domen finns endast på engelska.

Lag om skyldighet att betala en s.k. industriavgift till en organisation för främjande av isländsk industri, där den klagande inte var eller önskade vara medlem, upprätthöll inte en rimlig jämvikt mellan de i målet motstående intressena och det skedde därför en kränkning av den klagandes rätt till föreningsfrihet enligt artikel 11.

V är isländsk medborgare och bosatt i Reykjavik. Som arbetsgivare inom byggnadssektorn var han medlem i Byggmästarförbundet, Bmf. Enligt lagen om industriavgifter nr 134/1993, nedan lagen 1993, var V skyldig att betala en s.k. industriavgift till Federationen Islands Industrier, FII, en organisation som varken V eller Bmf var anslutna till. Enligt lagen var avgiften 0,08 % av all industriaktivitet på Island, med vissa undantag. All verksamhet som omfattades av ett kodnummer som angavs i en bilaga till lagen 1993 skulle betala avgiften. Företag på den privata sektorn som inte omfattades av kodnumren undantogs från avgiftsskyldigheten. Undantagen avsåg särskilt områden som köttproduktion, mjölkproduktion och fiskindustrin. Inte heller statsägda företag omfattades av skyldigheten. FIIs in-

komster från avgifterna användes för utveckling av industrin. Mer än 10 000 personer betalade den aktuella avgiften. FII har mellan 1 100 och 1 200 medlemmar.

I november 2004 väckte V en talan mot staten vid tingsrätten i Reykjavik och begärde ett beslut om ogiltigförklarande av de avgifter som påförts honom från 2001 till 2004. Tingsrätten avtog hans talan i juli 2005. V klagade till Högsta domstolen och hävdade att lagen 1993 i praktiken innebar att alla enskilda och företag som ägnade sig åt särskilda affärsverksamheter var skyldiga att betala medlemsavgifter till FII, oavsett om de var medlemmar eller ej. V hävdade att avgiften i själva verket var en medlemsavgift och att det framgick av det förhållandet att FII-medlemmar som betalade den aktuella avgiften var berättigade till en reducering av sin medlemsavgift med ett belopp som svarade mot den enligt lagen 1993 erlagda avgiften. Uttaxeringen och indrivningen av avgiften innebar en tvångsanslutning till FII för andra, även om de inte fick några rättigheter i förhållande till FII. V hävdade att ett sådant tvångsmedlemskap i FII var oförenligt med hans rätt till föreningsfrihet enligt såväl Islands grundlag som enligt Europakonventionen. Han ansåg också att han beskattats orättvist enligt lagen 1993 utöver alla andra skatter. Slutligen ansåg han att påförandet av avgiften innebar en diskriminering, eftersom beskattningen var oberoende av ägarförhållandena i ett företag och att de aktuella kodnumren på vilka beskattningen rundades var slumpmässiga till sin natur. Högsta domstolen avtog hans överklagande och fastställde tingsrättens dom i en dom den 20 december 2005.

I Europadomstolen åberopade V främst artikel 11 och klagade över skyldigheten att lämna bidrag till FII. Han åberopade också artikel 1 i protokoll nr 1 och klagade över att avgifterna innebar en särskild beskattning som ålagts en begränsad grupp medborgare utöver den ordinarie skatten. Den särskilda skatten togs ut utan att det angavs att den skulle vara till nytta för betalarna. Tvärtom skulle pengarna överföras till en annan begränsad grupp medborgare till dessas förmån. Slutligen åberopade V artikel 14 och klagade över att han utsatts för diskriminering, eftersom det inte fanns något objektivt och skäligt berättigande för valet av de företag som omfattades eller som undantogs från listan över dem som var skyldiga att betala.

Europadomstolen fann att den författningenliga skyldigheten för V att lämna ekonomiska bidrag till FII, en privaträttslig organisation som han inte själv valt och som förespråkade uppfattningar som inte stämde över ens med hans egna, t.ex. en anslutning till EU, vilket stred mot hans egen politiska uppfattning och intressen, innebar ett intrång i hans rätt att inte ansluta sig till en organisation. Domstolen fann vidare att skyldigheten enligt lag 1993 hade haft stöd i lag och haft det legitima syftet att främja den isländska industrin. Domstolen framhöll särskilt att den aktuella nationella lagen inte bara hade varit oviss, eftersom den inte angav några specifika skyldigheter för FII, utan det hade också saknats öppenhet och ansvarighet i förhållande till icke-medlemmar som V, när det gällde hur medlen skulle användas. Definitionen av FIIs roll och skyldigheter – ”att främja industri och industriell utveckling på Island” var mycket vid och ospecifik. Detsamma gällde dess skyldighet att ”årligen lämna en rapport till Industriministeriet om hur medlen använts”. Dessutom angav varken lagen eller något annat instrument som lagts fram inför domstolen några särskilda skyldigheter mot icke-medlemmar som bidrog till FII genom industriavgiften. - Enligt FIIs årliga rapport till justitieministern fanns det inga särskilda konton som visade om FIIs verksamhet hade finansierats av medlemsavgifter, kapitalinkomster eller industriavgifter. Domstolen var inte övertygad om att FIIs rapportering till industriministeriet innefattade en saklig och systematisk tillsyn, eftersom FII hade obegränsad befogenhet att besluta hur avgiften skulle användas och att industriministeriet inte hade någon möjlighet att ingripa i användningen så länge som den höll sig inom lagens ramar. Domstolen var därför inte övertygad om att det funnits tillräckliga säkerhetsåtgärder mot att FII favoriserade sina egna medlemmar till nackdel för V och andra icke-medlemmar. Sammanfattningsvis hade de isländska myndigheterna brutit när det gällde att i tillräcklig utsträckning visa att intrånget i Vs föreningsfrihet var berättigat och de hade inte upprätthållit en rimlig jämvikt mellan å ena sidan Vs rättighet att inte bli medlem i en organisation och å den andra sidan det allmänna intresset av att främja och utveckla isländsk industri. **Domstolen fann**

därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 11 och att det inte var nödvändigt att särskilt pröva klagomålen enligt artikel 1 i protokoll nr 1 i sig eller i förening med artikel 14 eller artikel 14 i förening med artikel 11.

HÄNVISNINGAR

Artikel 11 – intrång eller ej

Young, James o. Webster ./ U K, dom 1981-08-13

Sigurdur Sigurjónsson ./ Island, dom 1993-06-30

Gustafsson ./ Sverige, dom 1996-04-25

Sørensen o. Rasmussen ./ Danmark, dom (GC) 2006-01-11 (jfr nr 1/06)

Chassagnou m.fl. ./ Frankrike, dom (GC) 1999-04-29

Artikel 11 – berättigat intrång?

Jahn m.fl. ./ Tyskland, dom (GC) 2005-06-30 (jfr nr 7/05)

Wittek ./ Tyskland, dom 2002-12-12 (jfr nr 11/02)

Forrer-Niedenthal ./ Tyskland, dom 2003-02-20 (jfr nr 3/03)

The Former King of Greece m fl ./ Grekland, dom (GC) 2000-11-23

United Communist Party of Turkey m.fl. ./ Turkiet, dom 1998-01-30

Swedish Engine Drivers' Union ./ Sverige, dom 1976-02-06

Wilson & National Union of Journalists m.fl. ./ U K, dom 2002-07-02 (jfr nr 7/02)

Schettini m.fl. ./ Italien, beslut 2000-11-09

Evaldsson m.fl. ./ Sverige, dom 2007-02-13 (jfr nr 2/07)

Brunet Lecomte och Lyon Mag mot Frankrike

(Ansökan nr 17265/05, dom den 6 maj 2010)

Domen finns endast på franska.

Uttalanden i en artikel om islamistiska nätverk i Lyon borde bedömas även i sitt sammanhang – artikeln hade publicerats kort efter den 11 september 2001 – och intresset av att få förmedla resp. ta emot information om ett ämne av allmänt intresse tog över den enskildes behov av skydd för sitt rykte. Fällande domar för förtal medförde därför att det skett en kränkning av artikel 10.

Klagande i målet är B, som är chef för utgivningen av månadstidningen Lyon Mag och förlaget som ger ut tidningen. Oktobernumret 2001 bar titeln ”Exklusivt, SOFRES undersökning, lokala muslimer och terrorism. Rapport: Skall vi vara rädda för Lyons islamistiska nätverk?” Förstasidan av tidningen täcktes till tre fjärdedelar av ett fotografi av T, med rubriken ”T, en av de mest inflytelserika muslimska ledarna i Lyon”. I en artikel om T, ”Den tvetydige Mr T”, angavs bl.a. att T under 1995 tillsammans med sin bror H hade blivit förbjuden att komma till Frankrike - bröderna drev tillsammans Islamistiska centrat i Genève, som enligt den franska underrättelsetjänsten, hade blivit en mötesplats för europeiska islamister. Efter en anmälan från T, fann brottmålsdomstolen i Lyon att artikeln innebar förtal men frikände B och förlaget och avtog Ts civilrättsliga talan på grund av att de klagande varit i god tro. Domen upphävdes emellertid under 2003 av appellationsdomstolen, som fann åtalet för offentligt förtal av en enskild individ hade konstaterats. Appellationsdomstolen ålade B att betala 2 500 EUR i skadestånd till T och fann att förlaget var civilrättsligt ansvarigt för brottet. Vid sin analys av artikelinnehållet noterade domstolen särskilt insinuationen att T kunde vara en ledare som rekryterade ”frustrerade och sårbara” unga personer som var lättpåverkade av ”radikala samtal”. Kassationsdomstolen avtog de klagandes överklagande dit under år 2004.

I Europadomstolen åberopade B och förlaget artikel 10 och klagade över de fällande domarna för förtal på grund av en artikel om islamisters nätverk i Lyon under 2001.

Europadomstolen konstaterade att intrånget i de klagandes yttrandefrihet som bestått av de fällande domarna hade grundats på den franska lagstiftningen om pressfrihet. De aktuella artiklarna hade bidra-

git till en debatt som vid den tidpunkten var av allmänt intresse – de hade publicerats kort efter attacken den 11 september 2001 på World Trade Center – och domstolen gjorde därför den bedömningen att myndigheterna endast hade ett begränsat utrymme för att inskränka de klagandes yttrandefrihet. Domstolen noterade vidare att medan de inhemska domstolarna hade analyserat terminologin och insinuationerna i artiklarna så var det också lämpligt att bedöma dem i sitt sammanhang, nämligen publiceringen av en serie artiklar som var resultatet av en treveckors utredning om islamistiska nätverk i Lyonområdet.

Artiklarna gjorde vidare inte några systematiska hänvisningar direkt till T och man hade varit noga med att skilja på islam och islamism. T hade visserligen fått en prominent plats i tidningen, både när det gällde text och fotografier, men han hade inte blivit måltavla för någon personlig hätskhet och den godtagbara nivån för överdrifter som anses vara journalisters frihet hade inte överskridits, särskilt med hänsyn till att T, som var en aktiv föreläsare, kunde förvänta sig en närmare granskning av sina uttalanden. Till sist hade de kränkande uttalandena inte saknat faktiskt underlag, eftersom ett antal handlingar som visade den fara som Ts uttalanden utgjorde, hade givits in till domstolen. De klagandes intresse av att förmedla och allmänhetens intresse av att ta emot information om ett ämne av allmänt intresse och dess återverkningar i Lyonområdet som helhet tog över Ts rätt till skydd för sitt anseende. Mot den bakgrunden fann domstolen slutligen att skadeståndet på 2 500 EUR var oproportionerligt.

Domstolen fann därför med fem röster mot två att det skett en kränkning av artikel 10.

Skiljaktiga meningar

Den danske domaren, ordförande i målet, Peer Lorenzen och domaren från Monaco, Isabelle Berro-Lefèvre, lämnade en gemensam skiljaktig mening. De anförde i korthet följande. Domstolen har alltid framhållit att det inte är dess uppgift att sätta sig i de nationella domstolarnas ställe utan att den skall kontrollera - i ljuset av de samlade förhållandena i målet - om ett intrång varit tillräckligt motiverat och om det varit proportionerligt i förhållande till det legitima målet. Det aktuella målet har gått i tre nationella instanser som alla funnit att den ifrågasatta publikationen hade inneburit förtal. De ansåg till skillnad från majoriteten att T utsatts för förtal och att de klagande inte förmått bevisa sanningshalten i sina påståenden. De nationella domstolarnas skäl var enligt deras mening både relevanta och tillräckliga och de fann därför att det inte skett någon kränkning av artikel 10.

HÄNVISNINGAR

Chauvy m.fl. /. Frankrike, dom 2004-06-29 (jfr nr 7/04)
 Mamère /. Frankrike, dom 2006-11-07 (jfr nr 10/06)
 Lindon, Otchakovsky-Laurens o. July /. Frankrike, dom (GC) 2007-10-22 (jfr nr 10/07)
 Brunet-Lecomte m.fl. /. Frankrike, dom 2009-02-05 (jfr nr 2/09)
 Tourancheau o. July /. Frankrike, dom 2005-11-24
 July et Sarl Libération /. Frankrike, dom 2008-02-14 (jfr nr 3/08)
 Leroy /. Frankrike, dom 2008-10-02 (jfr nr 9/08)
 Bladet Tromsø o. Stensaas /. Norge, dom (GC) 1999-05-20
 Colombani m.fl. /. Frankrike, dom 2002-06-25 (jfr nr 7/02)
 Jerusalem /. Österrike, dom 2001-02-27
 Nilsen o. Johnsen /. Norge, dom (GC) 1999-11-25
 Chalabi /. Frankrike, dom 2008-09-18 (jfr nr 9/08)
 Cumpăna o. Mazare /. Rumänien, dom (GC) 2004-12-17 (jfr nr 1/05)

DOMAR OCH BESLUT I GRAND CHAMBER

Domstolen har under perioden meddelat en dom avgjord i stor sammansättning. Domen finns både på engelska och på franska.

Tanase mot Moldavien

(Ansökan nr 7/08, dom den 27 april 2010)

Lagstiftning, som tillät dubbla medborgarskap men som för att säkerställa parlamentsledamöternas lojalitet mot staten förbjöd personer med dubbla medborgarskap att sitta som ledamöter i parlamentet, var oproportionerlig och kränkte artikel 3 i protokoll nr 1.

T är en välkänd politiker bosatt i Chisinau och han är medborgare i både Moldavien och Rumänien. Han är medlem i Liberala demokratiska parti i Moldavien och är f.n. justitieminister i koalitionsregeringen. I valet i april 2009 och juli 2009 valdes han som ledamot i parlamentet. Moldavien var före andra världskriget en del av Rumänien och dess befolkning förlorade sitt rumänska medborgarskap efter Sovjetunionens annektering 1940. Efter frigörelsen i augusti 1991 antogs en ny lag om moldaviskt medborgarskap. Alla som före annekteringen hade bott i det område som omfattades av den moldaviska sovjetiska socialistrepubliken förklarades vara medborgare i Moldavien. Som ättling till sådana personer fick T enligt lagen moldaviskt medborgarskap. Samtidigt antogs även en ny lag om medborgarskap i Rumänien som innebar att forna rumänska medborgare och deras ättlingar som förlorat sitt medborgarskap före 1989 kunde ansöka om rumänskt medborgarskap. Sedan det moldaviska förbudet mot dubbla medborgarskap slopats i juni 2003 ansökte T om rumänskt medborgarskap, vilket han beviljades. Den 10 april 2008 antog det moldaviska parlamentet en ändrad vallagstiftning och bl.a. infördes genom lag nr. 273 ett förbud för personer med dubbla medborgarskap att vara ledamöter i parlamentet. Det har uppskattats att mellan 95 000 och 300 000 moldavier har fått rumänskt medborgarskap mellan 1991 och 2001. I februari 2007 fanns det ca 800 000 ansökningar från moldavier om rumänskt pass och ca 120 000 moldavier hade ansökt om ryska pass.

Både Europarådets kommission mot rasism och intolerans och Venedigkommissionen uttryckte oro över ändringarna i den moldaviska vallagstiftningen och båda påpekade att den nya lagen inte var förenlig med den europeiska konventionen om nationalitet, som kräver att medborgare med enkelt eller flera medborgarskap skall behandlas lika. Konventionen har ratificerats av Moldavien i november 1999. Presidenten i Liberala demokratiska partiet väckte en talan i konstitutionsdomstolen avseende lagen nr. 273. Konstitutionsdomstolen fann emellertid att lagen var grundlagsenlig då den inte hindrade medborgare med dubbla medborgarskap att bli ledamöter i parlamentet, eftersom den erbjöd dem en möjlighet att uppfylla lagens krav genom att avsäga sig sitt andra medborgarskap. Sedan T i valet i april 2009 valts in i parlamentet inledde han ett förfarande för att få sitt rumänska medborgarskap upphävt men han framhöll att han ville ha möjligheten att få det tillbaka. I det nya valet i juli 2009, som hölls pga. att parlamentet misslyckats med att välja en president för republiken, återvaldes T som ledamot i parlamentet och hans mandat godkändes, eftersom han visat att han inlett ett förfarande för att få sin andra nationalitet upphävd.

I Europadomstolen klagade T över att den nya vallagstiftningen, lag nr 273, var odemokratisk och stred mot hans rätt att ställa upp i val och att inta sin plats i parlamentet. Han åberopade artikel 14 i förening med artikel 3 i protokoll nr 1 och klagade över att han blivit diskriminerad.

Europadomstolen i kammare fann i dom den 18 november 2008, jämför nr 11/08, att de medel som den moldaviska regeringen använt för att säkerställa parlamentsledamöternas lojalitet mot staten hade varit oproportionerliga. Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 3 i protokoll nr 1 och att det inte var nödvändigt att särskilt pröva klagomålet enligt artikel 14.

Europadomstolen i stor sammansättning noterade nu att alla parter hade åberopat att syftet med lagen nr 273 var att säkerställa lojaliteten. Domstolen erinrade om att endast lojalitet mot staten, inte mot regeringen, kunde utgöra ett legitimt mål som berättigade begränsningar av valrättigheterna. Det stod klart att medlemmar av parlamentet, särskilt de från oppositionspartier, hade till uppgift att garantera den sittande regeringens ansvarsskyldighet och att det var nödvändigt att följa andra och ibland motstående mål för att främja pluralismen. Medan det i princip krävdes att parlamentsledamöter respekte-

rade landets konstitution, lagar, institutioner oberoende och territoriell integritet måste denna respekt begränsas så att varje önskan att få till stånd förändringar i något av de nämnda avseendena måste kunna drivas i enlighet med landets lagar. Varje annat synsätt skulle underminera möjligheten för parlamentsledamöter att företräda sina väljares åsikter och särskilt minoritetsgruppers. Det förhållandet att moldaviska parlamentsledamöter med dubbla medborgarskap ville driva ett politiskt program som av andra ansågs oförenligt med rådande principer i Moldavien gjorde det inte oförenligt med demokratiska regler.

Domstolen noterade att lagen nr 273 och de andra åtgärderna enligt valreformen hade fått en skadlig effekt på oppositionspartierna och att alla parlamentsledamöter som påverkades negativt av lagen på grund av att de hade mer än ett medborgarskap eller pågående ärenden gällande ett andra medborgarskap tillhörde oppositionen. Det var därför än viktigare för regeringen att visa att ändringarna hade införts av legitima skäl. Regeringen hade emellertid inte kunnat ge något exempel på att en parlamentsledamot med dubbla medborgarskap hade visat sig illojal mot staten Moldavien. Domstolen var därför inte övertygad om att skälet för åtgärden hade varit att säkerställa lojaliteten mot staten. Förbudet för parlamentsledamöter att ha dubbla medborgarskap hade införts 17 år efter Moldaviens frigörelse och ungefär fem år efter det att lagstiftningen mildrats för att tillåta dubbla medborgarskap. Mot den bakgrunden fann domstolen att argumentet att åtgärden varit nödvändig för att skydda den moldaviska rätten, institutionerna och den nationella säkerheten var än mindre övertygande. Regeringen hade inte förklarat varför det nyligen uppkommit oro för de dubbla medborgarnas lojalitet och varför det inte funnits någon sådan när lagen om dubbelt medborgarskap kom till. Att det var ett stort antal parlamentsledamöter som hade eller ansökte om dubbla medborgarskap gjorde inte åtgärden berättigad när en stor del av befolkningen hade dubbla medborgarskap och de hade rätt att bli representerade av ledamöter som delade deras uppfattningar. Enligt domstolen fanns det också andra och bättre lämpade åtgärder för att skydda lagar, institutioner och nationell säkerhet. Domstolen framhöll att den inte prövade den klagandes rätt att ha dubbla medborgarskap, utan snarare Moldaviens rätt att införa restriktioner i hans rätt att till följd av valutgången ta plats i parlamentet på grund av hans dubbla medborgarskap. Domstolen fäste betydelse vid det förhållandet att internationella rapporter varit eniga i sin kritik och uttryckt farhågor avseende lagens diskriminerande effekt. Domstolen erinrade om att enligt dess praxis fick inga begränsningar av valrättigheterna ha till följd att vissa grupper av personer utestängdes från att delta i det politiska livet i landet. De aktuella bestämmelserna var således oproportionerliga.

Domstolen fann därför enhälligt att det skett en kränkning av artikel 3 i protokoll nr 1 och att det inte var nödvändigt att särskilt pröva klagomålet enligt artikel 14.

HÄNVISNINGAR

Artikel 3 i protokoll nr 1 – i sak

Yumak o. Sadak /. Turkiet, dom 2007-01-30 (jfr nr 2/07)
 Mathieu-Mohin o. Clerfayt /. Belgien, dom 1987-03-02
 Lingens /. Österrike, dom 1986-07-08
 Zdanoka /. Lettland, dom (GC) 2006-03-16 (jfr nr 4/06)
 Podkolzina /. Lettland, dom 2002-04-09 (jfr nr 5/02)
 Melnychenko /. Ukraina, dom 2004-10-19 (jfr nr 10/04)
 Aziz /. Cypern, dom 2004-06-22 (jfr nr 7/04)
 Adamsons /. Lettland, dom 2008-06-24 (jfr nr 7/08)
 Hirst /. U K (nr 2), dom (GC) 2005-10-06 (jfr nr 9/05)
 Refah Partisi m.fl. /. Turkiet, dom (GC) 2003-02-13 (jfr nr 3/03)
 Socialist Party m.fl. /. Turkiet, dom 1998-05-25
 Manole m.fl. /. Moldavien, dom 2009-09-17 (jfr nr 9/09)
 Demir o. Baykara /. Turkiet, dom (GC) 2008-11-12 (jfr nr 10/08)
 Shtukurov /. Ryssland, dom 2008-03-27 (jfr nr 4/08)
 United Communist Party of Turkey m.fl. /. Turkiet, dom 1998-01-30
 Leyla Şahin /. Turkiet, dom (GC) 2005-11-20 (jfr nr 10/05)
 Christian Democratic Peoples Party /. Moldavien, dom 2006-05-14

ÅTERKOMMANDE FRÅGOR

Bristande eller underlåten verkställighet av och följsamhet med domar/beslut, artikel 6.1

Kin-Stib o. Majkic /. Serbien, 2010-04-20; endast artikel 1 i protokoll nr 1.
 Oray /. Turkiet, 2010-04-20; fördröjd verkställighet
 Gulmammadova /. Azerbajdzjan, 2010-04-22; även artikel 1§ i protokoll nr 1
 Hasanov /. Azerbajdzjan, 2010-04-22; även artikel 1§ i protokoll nr 1
 Smetanko /. Ryssland, 2010-04-29; även artikel 1 i protokoll nr 1

Se liknande mål i bl.a. nr 6/04, 7/04, 8/04, 10/04, 11/04, 1-11/05, 1-11/06, 1-11/07, 1-11/08, 1-11/09, 1/10, 2/10, 3/10 och 4/10.

Enskilds klagorätt hindrad eller försvårad, även avskräckande, artikel 34

Sevastyanov /. Ryssland, 2010-04-22; försenad utdelning av brev fr domstolen kränkning, granskning ej kränkning

Se liknande mål (tidigare även under rubriken ”Hindrande eller försvårande av enskilds klagomål, artikel 34”) i bl.a. nr 6-7/02, 2/03, 6/03, 9/04, 2/05, 4/05, 2/06, 8/06, 1/07, 10-11/07, 1/08, 2/08, 4/08, 7/08, 1/09, 3/09, 7/09, 1/10, 3/10 och 4/10.

Frihetsberövande och/eller förlängning därav utan stöd i lag eller på annat sätt i strid med artikel 5.

Brega /. Moldavien, 2010-04-20; art. 5.1 avsaknad laglig grund, även art. 3 Våld o. art. 11 Mötes- o föreningsfrihet
 Bik /. Ryssland, 2010-04-22; art. 5.1 e) ej visat psykisk störning som krävde frihetsber. mot klagandes vilja

Se liknande mål i bl.a. nr 10/05, 11/05, 6-11/06, 3-11/07, 1-11/08, 1-11/09, 1/10, 2/10, 3/10 och 4/10.

Frågor om vårdnad, adoption, omhändertagande, rätt till umgänge med barn, inkl. verkställighetsfrågor

Z. /. Polen, 2010-04-20; art. 8 bristande verkställighet av umgängesrätt
 Moretti o. Benedetti /. Italien, 2010-04-27; hänsyn inte tagits till fosterföräldrars rättigheter avs. familjelivet

Se liknande mål i bl.a. nr 1/01, 11/02, 3/03, 5/03, 7/03, 2-4/04, 6/04, 5-7/06, 11/06, 1-3/07, , 5/07, 7/07, 8/07, 11/07, 1/08, 3/08, 6/08, 8/08, 9/08, 11/08, 1/09, 3/09, 4/09, 6/09, 9-11/09, 2/10 och 4/10.

Fällande dom, vägrat tillstånd och/eller beslag eller annat ingrepp i yttrandefriheten enligt artikel 10

Carlan /. Rumänien, 2010-04-20; oppositionspolitiker fälld för kritik av borgmästare
 Haguenaer /. Frankrike, 2010-04-22; biträdande borgmästare fälld för uttalanden under demonstration

Se liknande mål i bl.a. nr 3/03, 9/03, 11/03, 4/04, 7-11/04, 1-7/05, 9-11/05, 1-5/06, 7-11/06, 1-11/07, 1-11/08, 1-11/09, 1/10, 2/10, 3/10 och 4/10.

Granskning/ brist. befordran av fånges/häktads/internerads post, besöksförbud m.fl. beslut i strid med artikel 8

Radkov /. Bulgarien, 2010-04-22;
 Friedensberg /. Polen, 2010-04-27;

Se liknande mål i bl.a. 2/02, 4/02, 6/02, 10/02, 11/02, 6/03, 2/04, 7/04, 9/04, 11/04,1/05, 3/05, 6/05, 9-11/05, 6-11/06, 1-4/07, 6/07, 7/07, 9-11/07, 1-11/08, 1/09, 2/09, 6-11/09, 2/10 och 3/10.

Mötes- och föreningsfrihet enligt artikel 11

Brega /. Moldavien, 2010-04-20; tyst demonstration av ensam man hindrad av polis, även art. 3 Våld o. art. 5 Frihetsber.

Se liknande mål i bl.a. nr 7/05, 9/05, 10/05, 7/06, 11/06, 4/07, 5/07, 8/07, 11/07, 1/08, 8/08, 5/09, 2/10 och 3/10.

Part inte fått del av handlingar, likställda parter och kontradiktoriskt förfarande i bl.a. kassationsdomstol

Hudáková m.fl. /. Slovakien, 2010-04-27; part inte fått del av motparts inlagor i egendomstvist

Se liknande mål i bl.a. 2/03, 9/03, 10/03, 4/04, 7/04, 9-11/04, 1/05, 2/05, 4-7/05, 9-11/05, 1-11/06, 1/07, 2/07, 4-11/07, 1-4/08, 6-9/08, 11/08, 2-6/09, 8-11/09, 1/10 och 3/10.

Privat- eller familjeliv inte respekterat – artikel 8

Ciubotaru /. Moldavien, 2010-04-27; vägran att ändra etnisk identitet i identitetshandlingar (fr moldav t. rumän)

Se liknande mål i bl.a. nr 9/07, 7/08, 9/08, 10/08, 1-5/09, 8-11/09, 1/10, 2/10 och 4/10.

Ryska övergrepp i Tjetjenien och dess omgivning

Khatuyeva /. Ryssland, 2010-04-22; art. 2 (liv och utredning), 3 (behandling), 5 och 13
 Mutayeva /. Ryssland, 2010-04-22; art. 2 (liv och utredning), 3 (behandling), 5 och 13
 Tupchiyeva /. Ryssland, 2010-04-22; art. 2 (liv och utredning), 3 (behandling), 5 och 13

Se liknande mål i bl.a. nr 4/05, 7/05, 8/06, 10/06, 4/07, 7-11/07, 1/08, 4-7/08, 9-11/08, 1-11/09, 2/10, 3/10 och 4/10.

Rättvis rättegång? – t.ex. inte fått höra vittnen, jäv, övergrepp i rättssak, deltagande, tillfälle till bemötande, rätts-hjäl, bristande domskäl, ändrad anklagelse m.m.

Adetoro /. U K, 2010-04-20; ej kränkning, domares anvisning t. jury var tillräcklig.
 Bek /. Turkiet, 2010-04-20; art. 6.1 vägrad rättshjäl
 Kamvyssis /. Grekland, 2010-04-22; tillgång till domstolsprövning. fått beslut efter överklagandefrist, även art. 6.1 Skäligh tid
 Sevastyanov /. Ryssland, 2010-04-22; art. 6.1 ett flertal brister gjorde förfarandet orättvist, även art. 34 Enskilds
 Bielaj /. Polen, 2010-04-27; art. 6.1 i fören. m 6.3 ej fått förhöra vittnen vars utsagor lagts till grund för fällande dom
 Boris Stojanovski /. Makedonien, 2010-05-06; tillgång till domstolsprövning, även art. 6.1 Skäligh tid

Se liknande mål i bl.a. nr 2/04, 6/04, 8/05, 10/05, 11/05, 1/06, 3-11/06, 1-11/07, 1-11/08, 1-11/09, 1/10, 2/10, 3/10 och 4/10.

Turkiet eller annan stat fälld/prövad för dödsfall el. bristande utredning av dödsfall

Bektas o. Özalp /. Turkiet, 2010-04-20; art. 2 liv
 Özcan m. fl. /. Turkiet, 2010-04-20; art. 2 liv och art. 3 behandling
 Weber m.fl. /. Polen, 2010-04-27; art. 2 utredning av son/broders död i sin lägenhet under misstänkta förhållanden

Se liknande mål i bl.a. 3/02, 1/04, 4/04, 5/04, 7/04, 10/04, 11/04, 1/05, 3/05, 4/05, 6/05, 8-11/05, 1-5/06, 7-11/06, 1/07, 3/07, 5-9/07, 1-3/08, 6/08, 8-11/08, 1-4/09, 6/09, 8-11/09, 1/10, 3/10 och 4/10.

Undermåliga förhållanden i fängelse/häkte/förvar/transport och/eller tvångsåtgärder i strid mot artikel 2 eller 3

Goroshchenya /. Ryssland, 2010-04-22; art. 3 behandling, även art. 5,3 och 6.1 Skäligh tid
 Khristoforov /. Ryssland, 2010-04-29; avsaknad fönster, dagsljus, ventilation, toalett m.m.

Se liknande mål i bl.a. nr 8/02, 5/03, 11/04, 2/05, 4/05, 6/05, 9-11/05, 2/06, 4-7/06, 10/06, 3-8/07, 10/07, 11/07, 1-11/08, 1-11/09, 1/10, 2/10, 3/10 och 4/10.

Våld/dålig behandling från polis/säkerhetspolis eller i fängelse/häkte i Turkiet m.fl. länder

Brega /. Moldavien, 2010-04-20; art. 3 behandling, även art. 5 Frihetsberövande o. art. 11 Mötes-
 Polanowski /. Polen, 2010-04-27; art. 3 behandling och bristande utredning

Se liknande mål i bl.a. nr 7/03, 8/03, 10/03, 1/04, 7/04, 8/04, 10/04, 2/05, 4/05, 6/05, 7/05, 9-11/05, 1/06, 3-5/06, 7-11/06, 1-6/07, 8-11/07, 1-11/08, 1-11/09, 1/10, 2/10, 3/10 och 4/10.

Äganderätt till, vräkning, försäljning till godtroende m.m. av förstatligad egendom i Rumänien m.fl. länder

Balasa /. Rumänien, 2010-04-20; art.1 i protokoll nr 1 o. art. 6.1, beslut om återlämnande undanröjt i orättvist förfarande

Se bl.a. nr 6-11/02, 1/03, 3/03, 5/03, 6/03, 8/03, 9/03, 11/03, 6/04, 10/04, 2/06, 3/06, 6-11/06, 1-3/07, 5-11/07, 1-4/08, 6-11/08, 1-11/09, 2/10, 3/10 och 4/10.

"SKÄLIG TID"

Under perioden har domstolen avgjort flera mål avseende frågan om rättegång skett inom skäligh tid enligt artikel 6.1. När förfarandets längd påverkat en klagandes egendomsrätt och det endast åberopas artikel 1 i protokoll nr 1 redovisas målen under nämnda artikel. Domstolen har även prövat mål avseende skyndsamhetskraven i och utdragna frihetsberövanden enligt artikel 5.3 och 5.4.

ARTIKEL 6.1

20 april

Novikas /. Litauen (45756/05) brottmål
 Krzysztofiak /. Polen (38018/07) brottmål, även artikel 5.3 se nedan
 Martinetti o. Cavazzuti /. Italien (37947/02 o. 39420/02)

Wisniewska ./ Polen (42401/08)

Toader ./ Rumänien (25811/04)

22 april

Kostov o. Yankov ./ Bulgarien (1509/05) brottmål, även artikel 13

Athanasiadis ./ Grekland (16282/08) skadeståndsmål

Kamvyssis ./ Grekland (2735/08) mål om tjänstetillsättning, även artikel 6.1 Rättvis

Maggafinis ./ Grekland (44046/07) brottmål

Sarantidis m.fl. ./ Grekland (51446/07) brottmål

Goroshchenya ./ Ryssland (38711/03) brottmål, även art. 5.3 se nedan och art. 3 Undermåliga

Čiklič ./ Kroatien (40033/07)

Kvartuč ./ Kroatien (nr 2) (34830/07)

Praunspurger ./ Kroatien (16553/08) även artikel 13

Flaris ./ Grekland (54053/07)

Panoussi ./ Grekland (33057/08) även artikel 13

Ilievski ./ Makedonien (35164/03)

29 april

Tugarinov ./ Ryssland (20455/04) brottmål, även artikel 13

6 maj

Boris Stojanovski ./ Makedonien (41916/04) brottmål, ej kränkning, även artikel 6.1 Rättvis

Kabakchievi ./ Bulgarien (8812/07) även artikel 13 i förening med artikel 6.1

ARTIKEL 5.3

20 april

Krzysztofciak ./ Polen (38018/07) för lång häktningstid, även artikel 6.1 se ovan

22 april

Goroshchenya ./ Ryssland (38711/03) för lång häktningstid, även art. 6.1 se ovan och art. 3 Undermåliga

29 april

Yuriy Yakovlev ./ Ryssland (5453/08) för lång häktningstid

SVENSKA DOMAR M.M.

Som framhållits tidigare tar redaktionen tacksamt emot uppgifter om svenska mål eller ärenden där Europakonventionen har tillämpats eller prövats - gärna via e-post.

Allmänna domstolar

Solna tingsrätts slutliga beslut den 14 april 2010 i mål B 8288-09 i fråga om förbudet i artikel 4 i protokoll nr 7 mot dubbla förfaranden i brottmål. – Tingsrätten går emot den bedömning av Högsta domstolen som redovisades i nr 4/10.

Målet gäller O som i sin deklARATION inte hade tagit upp någon inkomst av tjänst trots att betalningar som avsett hans verksamhet hade flutit in på hans privata konto. Fara hade härigenom uppkommit för att skatteintäkter om när 132 000 kr skulle undandras staten. Med anledning härav beslöt skattemyndigheten att påföra honom skattetillägg med drygt 9 500 kr. O har betalat skattetillägget och förklarat att han inte tänker överklaga. Beslutet om skattetillägg hade emellertid vid tidpunkten för tingsrättens prövning ännu inte vunnit laga kraft. Åklagaren hade där åtalat O för skattebrott och O hade i första hand yrkat att åtalet skulle avvisas.

Tingsrätten konstaterade att fråga uppkommit om avvisning av åtalet enligt artikel 4 i protokoll nr 7 med anledning av att O påförts skattetillägg. Tingsrätten redogjorde för förbudet mot dubbla förfaranden i brottmål enligt den nämnda artikeln, *ne bis in idem*, och konstaterade att en förutsättning för att artikeln skall tillämpas är att samma ”brott” ligger till grund för den straffrättsliga ansvarstalan resp. skattetillägget. När det gällde begreppet ”samma brott” redovisade tingsrätten samma praxis från Europadomstolen som Högsta domstolen gjorde i det mål som återgavs i föregående nummer av detta nyhetsbrev. Tingsrätten drog därefter slutsatsen att det stod klart att O påförts skattetillägg och åtalats för skattebrott avseende samma ”brott” i den mening som avses i artikel 4 i protokoll nr 7. Eftersom

skattetilläggsbeslutet inte vunnit laga kraft, uppkom frågan om det förhållandet medförde att åtalet mot O ändå skulle prövas trots bestämmelsen i artikel 4 i protokoll nr 7.

Tingsrätten gick härfter in på frågan om betydelsen av att det andra förfarandet inletts innan avgörandet i det första vunnit laga kraft och anförde följande.

”Av lokutionen ”slutligt frikänd eller dömd” följer att bestämmelsen i artikel 4 protokoll 7 tar sikte endast på rättskraftsverkan av en lagakraftvunnen dom, *res judicata* (jfr Explanatory report on Protocol No 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1985 s. 11 punkt 22). Någon motsvarighet till bestämmelsen beträffande *lis pendens* i 45 kap. 1 § rättegångsbalken finns inte i konventionen. Formellt innebär konventionen alltså inte något hinder mot parallella förfaranden (se härom NJA 2000 s. 620 samt NJA 2004 s. 510). När ett av dessa förfaranden avslutas med ett rättskraftigt avgörande blir emellertid bestämmelsen i princip tillämplig och avgörandet kan därmed utgöra hinder mot att det andra förfarandet fullföljs.

En tillämpning av artikel 4 protokoll 7 i enlighet med det ovan sagda är enligt tingsrättens förmenande uppenbarligen oförenlig med Europakonventionens krav på att konventionen skall ge ett effektivt och reellt skydd. Till dess att lagstiftaren anpassat regelsystemet till det nya rättsläget bör 45 kap. 1 § rättegångsbalken, som får anses ge uttryck för en allmän rättsstatlig princip om *lis pendens*, i rättstillämpningen samordnas med *res judicata*-regeln i artikel 4 protokoll 7 så att det för hindersfrågan saknar betydelse om rättskraft uppkommit eller ej. Beträffande det nära sambandet mellan *res judicata* och *lis pendens*, se vidare minoritetens skäl i Högsta Domstolens avgörande i mål nr B 2505-09, p 48-51.”

Tingsrätten fann mot den bakgrunden att det förelåg hinder mot att pröva åtalet mot O och att åtalet därför skulle avvisas.

Enligt uppgift har beslutet överklagats av åklagaren.

Förvaltningsdomstolar

Kammarrättens i Jönköping beslut den 29 april 2010 i mål 506-10 i fråga om överklagandeförbud avseende beslut om återetableringsstöd. – Kammarrätten finner att förbudet strider mot artikel 6.1 i Europakonventionen.

B hade ansökt om återetableringsstöd enligt förordningen (2008:778) om återetableringsstöd för vissa utlänningar. Migrationsverket avlog hans ansökan. B överklagade till länsrätten i Blekinge som avvisade överklagandet med hänvisning till bestämmelsen i 8 § i den nämnda förordningen om att beslut enligt förordningen inte får överklagas. B klagade vidare till kammarrätten och yrkade att hans överklagande skulle prövas i sak och att han skulle beviljas återbetalningsstöd. Migrationsverket motsatte sig ändring av länsrättens dom.

Kammarrätten, som meddelade prövningstillstånd, redogjorde inledningsvis för vad som framgick av prop. 2006/07:100 s. 194 om återetableringsstöd, där det bl.a. uttalades att återetableringsstöd bör kunna beviljas efter ansökan, och för det ifrågavarande överklagandeförbudet. Kammarrätten konstaterar att det i målet är fråga om rätt till överklagande ändå skall anses finnas på någon annan grund. Rätten redogör för 22 a § i förvaltningslagen, FL, och för vad som följer av 3 § andra stycket FL och konstaterar att den grund för domstolsprövning av Bs rättsanspråk som kan komma i fråga är de som svensk lag gällande reglerna i artikel 6 i Europakonventionen. Det framhålls att för att artikel 6.1 i konventionen skall vara tillämplig krävs enligt Europadomstolens praxis att det föreligger en reell och seriös tvist, att tvisten gäller en rättighet som har sin grund i den nationella rätten och att denna rättighet kan karaktäriseras som en civil rättighet. Kammarrätten gör härfter följande bedömning.

Tvisten om Bs rätt till återetableringsstöd kan inte anses vara annat än reell och seriös. Regeringen har valt att införa återetableringsstöd och har bestämt förutsättningarna för stödet. Villkoren för att beviljas

stöd anges i förordningen om återetableringsstöd för vissa utlänningar. Möjligheten att erhålla återetableringsstöd är således reglerad och fastställs enligt objektiva kriterier. Migrationsverket har uppgett att alla som ansökt om återetableringsstöd och som uppfyllt förordningens krav har beviljats stöd. För den som uppfyller villkoren för att beviljas stöd har det enligt kammarrättens mening uppkommit en rätt till stödet. Denna rätt får anses vara en sådan civil rättighet som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Omständigheterna i målet är således sådana att det måste finnas en på Europakonventionen grundad rätt till domstolsprövning.

Kammarrätten fann mot den angivna bakgrunden att överklagandeförbudet i förordningen om återetableringsstöd strider mot artikel 6.1 och att länsrätten därför hade saknat grund för att avvisa Bs överklagande. Kammarrätten upphävde länsrättens dom och visade målet åter till Förvaltningsrätten för prövning i sak.